

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

bakalářské kombinované studium
2009 – 2012

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Roman Šimáček

**Rekvalifikační vzdělávání masérů - specifika výuky a otázky uplatnění
absolventů**

Brno 2012

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Mariana Sirotová, Ph.D.

COMENIUS UNIVERSITY PRAGUE

Bachelor Combined Studies
2009 - 2012

BACHELOR THESIS

Roman Šimáček

**Retraining education masseurs - specificity education and questions
exercise school leavers.**

Prague 2012

The Bachelor Thesis Work Supervisor:

Mgr. Mariana Sirotová, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Brně dne 30.března 2012 *Jméno autora*

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval Mgr. Marianě Sirotové, Ph. D. za cenné připomínky a odborné rady, kterými přispěla k vypracování této bakalářské práce. Dále děkuji zaměstnancům Masérské školy v Brně za cenné informace a materiály.

Anotace

Bakalářská práce se zabývá metodami a formami vzdělávání dospělých v rekvalifikačních masérských kurzech akreditovaných Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy České republiky. Poskytuje rozbor teoretické a praktické výuky a podává podrobný pohled na celý edukační proces rekvalifikačního masérského kurzu. Závěr bakalářské práce je věnován přípravě a realizaci samotné rekvalifikace.

Klíčové pojmy

Rekvalifikace, vzdělávání, andragog, vzdělávání dospělých, lektor, masér, neformální vzdělávání, profesní vzdělávání, edukační proces, učení, učební pomůcky, rekvalifikant, celoživotní vzdělávání, dospělí, andragogika.

Annotation

Bachelor degree work deal with methods and former further education in retraining masseuse courses accredited Ministry of Education, youth and physical training Czech republic. Provides analysis theoretic and practical education and serves detailed view of whole edukation suit retraining masseuse course. Lockwork bachelor degree work be devoted preparation and realization himself retraining.

Key words

Retraining, edukation, Andragogy lecturer, adult education, lecturer, massage, informal education, professional training, education, teaching, teaching aids, graduate retraining course, lifelong learning, adult, Adult Education.

OBSAH

ÚVOD	9
I. TEORETICKÁ ČÁST	
1. Politika vzdělávání v České republice	11
1.1. Národní program rozvoje a vzdělávání, Bílá kniha	11
1.2. Trendy vzdělávacího systému v České republice	12
1.3. Funkce vzdělávacích systémů	14
2. Vzdělávání dospělých	15
2.1. Nezbytnost dalšího vzdělávání	15
2.2. Subjekty dalšího vzdělávání	16
2.3. Druhy a formy vzdělávání dospělých	16
2.4. Institucionální zajištění vzdělávání dospělých	18
2.5. Vzdělávání dospělých a legislativa	19
2.6. Kompetence - kvalifikace	20
2.7. Profesní vzdělávání - kvalifikace	21
2.7.1. Národní soustava kvalifikací	22
2.8. Výukové metody	22
3. Rekvalifikace	28
3.1. Rekvalifikace - úvod	28
3.1.1. Rekvalifikace - pojem	28
3.1.2. Význam rekvalifikace	28
3.1.3. Trend v rekvalifikačním vzdělávání	29
3.2. Jednotlivé druhy rekvalifikací	30
3.3. Subjekty poskytující rekvalifikace	31
3.3.1. Podmínky akreditace	31
3.3.2. Proces udílení akreditace	32
3.3.3. Kompetence institucí při rozhodování o akreditacích	32
3.4. Posluchači rekvalifikačních kurzů	33
3.4.1. Rekvalifikace uchazečů o zaměstnání	33
3.4.2. Rekvalifikace zaměstnanců	34
3.4.3. Rekvalifikace zájemců o zaměstnání	34
4. Rekvalifikační masérský kurz	35
4.1. Vstupní předpoklady	35
4.2. Výuka v rekvalifikačním masérském kurzu	35
4.2.1. Obsahová náplň rekvalifikačního masérského kurzu	36
4.2.2. Učební osnova a časový plán	37
4.2.3. Materiálně technické zabezpečení kurzu	38
4.3. Teoretická část výuky	39
4.3.1. Specifika výuky v teoretické části	39
4.4. Praktická část	40
4.4.1. Specifika výuky v praktické části	40
4.5. Závěrečná zkouška	41
II. PRAKTICKÁ ČÁST	
5. Empirické šetření	42
5.1. Cíl výzkumného šetření	42
5.2. Hypotézy	42
5.3. Výzkumné metody	43
5.4. Charakteristika výzkumného vzorku	44
5.5. Analýza a interpretace zjištění výzkumu	47
5.6. Verifikace hypotéz	55

5.7. Doporučení pro praxi	56
ZÁVĚR	59
SEZNAM POUŽITÉ ČESKÉ LITERATURY A PRAMENŮ	60
SEZNAM OBRÁZKŮ A GRAFŮ	62
SEZNAM PŘÍLOH	64

ÚVOD

Škola je dílna lidskosti, kdež lidé mladí a suroví bývají ku přijetí plných pravých obrysů vzdělávání, aby nezůstali pařezy, nýbrž stali se živými obrazy Boha, tvory Tvůrci nejpodobnějšími.

Jan Amos Komenský

Téma bakalářské práce si autor vybral na základě vlastní zkušeností z prostředí instituce vzdělávání dospělých. Posluchači a posluchačky jednotlivých vzdělávacích programů jsou lidé různých věkových kategorií, různého stupně vzdělání a odlišných sociálních skupin. V průběhu školního roku projde vzdělávacím institutem několik set posluchačů. Jedním z hlavních vzdělávacích programů je rekvalifikační masérský kurz akreditovaný Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy České republiky. Již několik let je o tuto rekvalifikaci obrovský zájem a to jak z řad žen, tak i mužů různých profesí a různého věku. Ti si velmi často sdělují své dojmy z náročnosti výuky, chování lektorů a obtížnosti učení v dospělém věku. Neméně velká skupina posluchačů se pak následně vzdělává v celé řadě postgraduálních kurzů a seminářů zaměřených pro fyzioterapeuty, maséry a pracovníky v regeneraci. Od těch máme zpětnou vazbu o úspěšnosti či neúspěšnosti uchytit se v oboru masér jako podnikatel nebo jako zaměstnanec.

To přivedlo autora k rozhodnutí zvolit si ke studiu obor vzdělávání dospělých a také k tématu jeho bakalářské práce.

Bakalářská práce je orientována na problematiku vzdělávání dospělých, především na rekvalifikační masérský kurz. V první části bakalářské práce autor zabývá politikou vzdělávání v České republice a jejími trendy. Dále pak vzděláváním dospělých.

V druhé části své bakalářské práce se autor zaměřuje obecně na téma rekvalifikace, kde se zmiňuje o jednotlivých druzích rekvalifikací, účastnících rekvalifikací a to jak z pohledu posluchačů, tak z pohledu vzdělávacích institucí. Dále představuje možnosti financování rekvalifikačních kurzů a zmiňuje se o tvorbě akreditačních zpráv a následně jejich schvalovacím procesu včetně kontrolních činností orgánů Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. V bakalářské práci se autor dále zaměřuje na specifika výuky v rekvalifikačním masérském kurzu a následném uplatnění absolventů v praxi, a to jak v rámci osoby samostatně výdělečně činné, či jako zaměstnanec. Prostřednictvím

výzkumného šetření bude v bakalářské práci zmapována náročnost výuky, resp. její pochopení ze strany posluchačů a dále úspěšnost či neúspěšnost absolventů rekvalifikačních masérských kurzů v soukromé sféře jako osoby samostatně výdělečně činné anebo jako zaměstnanců. Šetření bude rozděleno na ženy a muže zvlášť.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1. POLITIKA VZDĚLÁVÁNÍ V ČESKÉ REPUBLICE

1.1. Národní program rozvoje a vzdělávání

Bílá kniha

Národní program rozvoje a vzdělávání byl koncipován z důvodů zvyšujících se nároků na kvalitu školství a také zvyšujícího se tlaku na reformu školství v České republice. Byl přijat usnesením vlády České republiky č. 277 ze 7. 4. 1999. Vláda České republiky v tomto programu schváleném v návaznosti na své programové prohlášení z července 1998 vymezila zejména hlavní cíle vzdělávací politiky, které byly začleněny do vzdělávací soustavy České republiky jako její nedílná součást.

Základní teze této nové koncepce byly v roce 1991 formulovány v Bílé knize, jež se stala základním strategickým dokumentem státu pro rozvoj celé vzdělávací soustavy. Bílá kniha jako systémový projekt deklaruje myšlenková východiska, obecné záměry a rozvojové programy, které mají být určující pro vývoj vzdělávací soustavy ve střednědobém horizontu.¹ Přijatá strategie by měla zásadním způsobem ovlivňovat jak rozhodování na úrovni krajů, obcí i veřejných škol, tak práci všech stupňů škol a pedagogických pracovníků.

Za účelem realizace Národního programu rozvoje a vzdělávání byla vypracována celá řada nových dokumentů, přijato mnoho legislativních i organizačních opatření a rozvojových programů, které daly vzdělávací soustavě České republiky novou strukturu a směřování. Podrobnější rozpracování vládního záměru v oblasti rozvoje vzdělávání představují rámcové vzdělávací programy, jež jsou následně koncipovány pro jednotlivé obory i stupně vzdělávání – předškolní, základní, střední terciární a vzdělávání dospělých (včetně dalšího profesního vzdělávání a rekvalifikačního vzdělávání).

¹ Národní program rozvoje vzdělávání v České republice, Bílá kniha, s.7

V pojetí těchto dokumentů by vzdělávací soustava měla sledovat především: rozvoj lidské individuality, zprostředkování historicky vzniklé kultury společnosti, ochranu životního prostředí, posilování soudržnosti společnosti, podporu demokracie a občanské společnosti, výchovu k partnerství, spolupráci a solidaritě, zvyšování konkurenceschopnosti ekonomiky a prosperity společnosti a zvyšování zaměstnanosti. K principům demokratické vzdělávací politiky patří kromě spravedlivého přístupu ke vzdělávacím příležitostem především důraz na maximální rozvíjení potenciálu každého jedince, proměna tradiční školy. Vzdělávání musí mít pro všechny žáky smysl a osobní význam. Je třeba změnit nejen obsah vzdělávání, metody a formy výuky, ale i klima a prostředí školy. Dokument upozorňuje, že jde o vnitřní proměnu vzdělávání, která vyžaduje přijetí nových hodnot, změnu postojů, přístupu a jednání na všech úrovních a u všech účastníků. Je nutno přijmout skutečnost, že realizace náročného programu změn bude postupná a nezbytně dlouhodobá.²

V České republice za posledních patnáct let vzniklo ve vzdělávací oblasti celá řada dokumentů, jenž mají v názvech pojem strategický, strategie nebo koncepce . Další dokumenty, mající podobné cíle a také charakter, bývají pak označovány jako program nebo také dlouhodobý záměr. Tyto dokumenty mají společnou snahu stanovit cíle rozvoje vzdělávací soustavy České republiky v časových horizontech střednědobých či dlouhodobých a formulují cesty k naplnění těchto cílů.

1.2. Trendy vzdělávacího systému České republiky

Česká republika prošla na přelomu tisíciletí řadou změn v oblasti vzdělávání, a to především díky decentralizačním tendencím (rámcové vzdělávací programy) a dále také vlivem ekonomického, demografického a industrializačního potenciálu, tzn. rušením a zakládáním různých typů škol, nabídkou vzdělávacích programů, institucionálním bojem o žáky apod.

² Kurikulum v současné škole, Josef Maňák, Tomáš Janík, Vlastimil Švec, Paido, Brno 2008

Přehled hlavních trendů:

- zvýšení počtu studujících na VŠ
- uskutečňování celoživotního vzdělávání
- otevření školy směrem ke společnosti
- vytvoření optimální struktury vzdělávací soustavy
- dokončení decentralizace v oblasti vzdělávání
- transformace ze selektivního systému na všeobecný
- změny kurikula a jeho hodnocení; evaluace školy včetně maturit
- orientace výuky směrem k samostatnosti žáka
- právní subjektivita vzdělávacích institucí – důraz na jejich samostatnou činnost

Vyjmenované trendy jednoznačně vycházejí z Bílé knihy.

„Posláním vzdělávacího systému je poskytovat vzdělávání, které rozvíjí schopnosti každého jedince a zároveň kultivuje jeho charakter, postoje, morálku. Vybaví jej znalostmi a dovednostmi tak, aby se dokázal v pracovním i osobním životě co nejlépe uplatnit a zároveň byl schopen užívat svých práv a plnit povinnosti svobodného občana v demokratické společnosti. Cílem vzdělávání je přispívat k utváření osobnosti člověka, spojující v sobě svobodu se zodpovědností. Vzdělání je pro společnost významnou integrující silou, která předáváním a rozvíjením sdílených hodnot udržuje její kontinuitu i vnitřní soudržnost. Je také významným faktorem kvality života, předpokladem pokračování demokratického vývoje a podporou politické a sociální stability“.³

Česká republika v rámci trendů vzdělávacích systémů zemí Evropské Unie vlivem transformace dosahuje značných změn, jenž jsou v souladu i s trendy vzdělávacích systémů zemí Evropské Unie. Stále však zbývá poměrně velký kus práce se školskou soustavou, která pokračuje v decentralizaci. Velmi však záleží na tom, jakým způsobem budou k současným trendům přistupovat povolání lidé a také jak budou interpretovat a realizovat daná opatření.

³ Kvalita a odpovědnost, program rozvoje vzdělávací soustavy v České republice, ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy. Praha 1994

1.3. Funkce vzdělávacích systémů

Každý vzdělávací systém obecně musí plnit několik základních funkcí, a to:

1. Podporovat rozvoj osobnosti – jde o co největší rozvinutí a uplatnění jedince ve společnosti, což je hlavním zdrojem rozvoje celé společnosti vůbec.
2. Posílit soudržnost společnosti – tedy předávat tradice a hodnoty, vyrovnávat nerovnosti sociálního a kulturního prostředí, zajistit rovnost přístupu ke vzdělání.
3. Podporovat demokracii a občanskou společnost - vzdělávací instituce by měly být založeny na vzájemném respektu a představovat tak model demokratického společenství rovnoprávných partnerů, neboť jen tak mohou působit svou kvalitou vztahů.
4. Vychovávat k otevřenosti a spolupráci – rozvíjet schopnost respektovat jiné národy a kultury jako nezbytnou součást výchovy pro život v globální i evropské společnosti.
5. Zvyšovat zaměstnatelnost – tj. schopnost nacházet zaměstnání a uplatnit se na trhu práce; s důrazem zejména na všeobecné vzdělávání, odborné vzdělávání a celoživotní učení.
6. Zvyšovat konkurenceschopnost a prosperitu – např. užívat nové technologie, reagovat na změnu, inovace, což pak ovlivňuje úroveň kvalifikace, adaptability a flexibility pracovní síly.

Výše jmenované funkce víceméně odrážejí ve svém pojetí i trendy vzdělávacích systémů v ostatních zemích Evropské unie, neboť shodně s nimi zahrnují poznatky, schopnosti a dovednosti, potřebné k uplatnění se v dnešním informačním světě.

2. VZDĚLÁVÁNÍ DOSPĚLÝCH

Vzděláváním a výchovou dospělých s přihlédnutím ke všem zvláštnostem s tím spojeným se zabývá andragogika. Palán ve Výkladovém slovníku vzdělávání dospělých definuje andragogiku jako vědu o výchově dospělých, vzdělávání dospělých a péči o dospělé, respektující všestranně zvláštnosti dospělé populace a zabývající se její personalizací (utváření a kultivace osobnosti jako společenské bytosti), socializací (proces osvojení si specifické formy chování, začlenění se do společnosti) a akulturací (integrace jedince s kulturou, která jej obklopuje).⁴

Andragogika paradigmatická věda není. Jsou zde zastoupeny subjektivní směry i objektivní přístupy. Normativnost andragogiky je, jako i v pedagogice, stále živý a diskutovaný problém. Andragogika je považována za součást edukativních věd. Je to rozvíjející se vědní disciplína, která přispívá k řešení celospolečenských i individuálních problémů.

2.1. Nezbytnost dalšího vzdělávání

Pojem vzdělávání již dávno nezahrnuje pouze učení dětí školou povinných. Má-li člověk obstát a zůstat na úrovni rolí, které mu jsou během života určeny, chce-li si udržet úroveň v oblasti pracovní i společenské, musí se vzdělávat průběžně.

Rozvoj vzdělávání dospělých je vyvolán především požadavky hospodářství: potřebou neustále inovovat výrobky a služby (včetně zavádění nových technologií), zvyšovat produktivitu, kvalitu a efektivnost, a tím zlepšovat i konkurenceschopnost. Zvyšují se však i požadavky obecnější povahy (např. využívat informační technologie, cizojazyčné dovednosti). Státy, podniky a jednotlivci, kteří těmto požadavkům chtějí dostát se proto cílevědomě zaměřují na podporu vzdělávání dospělých. Potřebu vzdělávání dospělých navíc zvyšují přesuny ve struktuře zaměstnanosti, změny v obsahu práce a vůbec snaha lidí zlepšovat své vzdělání z vlastní iniciativy, ať už kvůli lepší kariéře v zaměstnání nebo kvůli rozvíjení svých zálib. Z hlediska jednotlivce totiž vzdělávání dospělých prokazatelně zvyšuje jeho zaměstnatelnost a také usnadňuje

⁴ Palán, Zdeněk. Výkladový slovník vzdělávání dospělých. Praha: Daha 1997, s.159

přístup k vyšším příčkám kariéry a k vyšším příjmům. Všechny tyto jevy a trendy ovlivňují i hospodářský a společenský vývoj v České republice.

Prognózy ukazují, že potřeba vzdělávání dospělých se bude v příštím období dále zvyšovat a že vzdělávání dospělých bude čím dál tím více ovlivňovat hospodářské výsledky na úrovni makroekonomické i mikroekonomické.⁵

Vzdělávání, jež dříve vystupovalo jako základní sociální právo, se dnes tak stává ekonomickou povinností, která je v podstatě uložena každému.

2.2. Subjekty dalšího vzdělávání

Srovnáme-li s tzv. počátečním (nebo-li přípravným) vzděláváním dětí a mládeže ve školách, dojdeme k závěru, že vzdělávání dospělých je nejvíce diferencovanou součástí vzdělávacích systémů, neboť je zaměřeno na velice rozmanité cílové skupiny osob (např. na zaměstnance podniků, na uchazeče o zaměstnání, na občany vůbec), kteří se navzájem liší nejen svou početností, povoláním, věkem, ale především motivem ke vzdělávání atp.

Vzdělávání dospělých poskytují různí poskytovatelé (státní i nestátní) z mnoha odvětví a tematika jednotlivých vzdělávacích programů či kurzů je značně specifická s různou metodikou výuky a učení. Náklady na vzdělávání dospělých jsou hrazeny z různých zdrojů – veřejných i soukromých.

2.3. Druhy a formy vzdělávání dospělých

Bílá kniha rozlišuje 3 hlavní součásti vzdělávání dospělých:

- a) vzdělávání dospělých, vedoucí k dosažení určitého stupně vzdělání (studium ve všech druzích středních, vyšších a vysokých škol),
- b) další profesní vzdělávání, kam je řazeno povinné i nepovinné kvalifikační a rekvalifikační vzdělávání zaměstnanců a uchazečů o zaměstnání,
- c) ostatní součásti vzdělávání dospělých (např. zájmové, občanské, vzdělávání seniorů).

⁵ Národní program rozvoje vzdělávání v České republice, Bílá kniha, s.79

Ad b) Další profesní vzdělávání je nejrozsáhlejší součástí vzdělávání dospělých svým významem, kvalitou a kvantitou nejvíce ovlivňuje vzdělávání dospělých jako celek a jeho účinnost v ekonomice.

Můžeme je dále členit na další profesní vzdělávání povinné (normativní), jehož absolvování stanoví příslušné předpisy a je přímo zákonným předpokladem pro výkon určitých odborných činností (př. specifické lékařské činnost), a nepovinné další profesní vzdělávání, které představuje rozsáhlejší oblast a které má největší vliv na inovační schopnosti. Jaroslav Mužík, jenž je uznávaným androdidaktikem, rozlišuje čtyři základní prvky didaktického procesu a nazývá je učící subjekt (vzdělávaný), společnost (kdo tvoří obsah vzdělávání), vzdělávací obsah (učební látky) a vzájemná interakce všech těchto prvků.⁶

Dle jiného kritéria můžeme vzdělávání dospělých dělit na formální, neformální, informální.

Formální vzdělávání – touto formou vzdělání je možné získat VŠ diplom, pracovní kvalifikace a také další uznávané doklady o vzdělání. Na formální vzdělávání se zaměřují instituce, které jsou určené ke vzdělávání a odborné přípravě. Funkce, cíle, obsahy, organizační formy a způsoby hodnocení jsou definovány a legislativně vymezeny.⁷

Neformální vzdělávání – je zaměřeno na získání dovedností, kompetencí a vědomostí. Je realizováno mimo formální vzdělávací systém v soukromých vzdělávacích institucích, ve vzdělávacích zařízeních zaměstnavatelů, v nestátních a neziskových organizacích, ale i ve školských zařízeních formou rekvalifikačních kurzů, jazykových kurzů, počítačových kurzů atd. Nevede ovšem k získání formálního vzdělání.

Informální učení – chápeme ho jako proces, ve kterém získáváme vědomosti, postoje, dovednosti v každodenním životě, zaměstnání, volném čase a rodině.

⁶ Mužík, J.: Androdidaktika. 2. vydání. Praha: ASPI, 2004, s. 14. ISBN: 80-7357-045-9

⁷ Palán, Z., Langer, T.: Základy andragogiky. Praha: UJAK, 2008. ISBN: 978-80-86723-58-7

Informální učení je neorganizované. Je tedy zcela odlišné od vzdělávání formálního a neformálního.

Příkladem informálního učení je například sledování televize, kdy se při sledování zpráv dovídáme informace o politické situaci z domácí i zahraniční politické scény, různé významné události atd. Primární ovšem v tomto případě nebylo usednutí k televizi z důvodu vzdělávání, resp. sebevzdělávání.

Formy vzdělávání dospělých :

Přímá výuka – edukátor a edukant jsou ve vzájemné přímé interakci

Kombinovaná výuka – studium, které probíhá distanční formou s podporou studijních materiálů, DVD, CD, webových a internetových aplikací. Tento typ studia je také doplněn o setkání studentů s vyučujícími formou přednášek, konzultací a seminářů.

Korespondenční (distanční) vzdělávání - jedná se o studium, které je založeno na vlastní aktivitě a motivaci studujícího. Mezi vzdělavatelem a vzdělávaným nedochází k přímé interakci, ale výuka je zprostředkována formou nejrůznějších studijních materiálů v podobě CD,DVD, e-learnigu, písemnou korespondencí, telefonickým hovorem atd. Základem prvku tohoto studia je samostudium.

Terénní vzdělávání – vzdělávání mimo rámec tradičních vzdělávacích prostor- učeben, pracovišť, laboratoří. Např. kurzy v přírodě, konference, studijní zájezdy.⁸

Velmi často bývá zaměňován pojem forma a metoda vzdělávání. Metoda vzdělávání je nástroj, který využíváme v daném vzdělávacím procesu. Formou vzdělávání je vnější organizační uspořádání dané vzdělávací akce.

2.4. Institucionální zajištění vzdělávání dospělých

Odpovědnost za vzdělávání dospělých nese Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky. Střední školy, které poskytují vzdělávání dospělých, jsou v kompetenci příslušných útvarů ministerstva. Distanční a celoživotní vzdělávání dospělých je v kompetenci vysokých škol.

⁸ Palán, Z., Langer, T.: Základy andragogiky. Praha: UJAK, 2008. ISBN: 978-80-86723-58-7

Vzdělávání formou rekvalifikací je pak řízeno úřady práce, spadajících pod pravomoc Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky. Vzdělávací instituce, které rekvalifikační vzdělávání poskytují, musí mít akreditaci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky.

2.5. Vzdělávání dospělých a legislativa

Výchozím předpisem pro provádění rekvalifikací je zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, který se oblasti vzdělávání dospělých týká ve své V. části, upravující aktivní politiku zaměstnanosti.

Jako prováděcí předpisy k zákonu o zaměstnanosti byly pro sféru vzdělávání dospělých vydány vyhláška č. 519/2004 Sb., o rekvalifikaci uchazečů o zaměstnání a zájemců o zaměstnání a o rekvalifikaci zaměstnanců, a vyhláška č. 176/2009 Sb., kterou se stanoví náležitosti žádosti o akreditaci vzdělávacího programu, organizace vzdělávání v rekvalifikačních zařízeních a způsob jeho ukončení. První z těchto podzákoných předpisů definuje formy rekvalifikací a stanoví, co se rozumí náklady rekvalifikace a náklady spojenými s rekvalifikací. Druhý předpis vymezuje podmínky pro získání akreditace – vyjmenovává náležitosti žádosti o akreditaci, upravuje organizaci vzdělávání dle rekvalifikačního programu, způsob ukončení vzdělávání a náležitosti osvědčení o rekvalifikaci.

Podrobněji bych se chtěl zastavit u zákona, který Parlament České republiky schválil pod č. 179/2006 Sb. jako zákon o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání. Základním cílem tohoto zákona je podpořit účast dospělých na dalším vzdělávání a vytvořit k tomu motivující prostředí, a to především pro osoby s nízkou kvalifikací nebo potřebou svoji dosavadní kvalifikaci efektivně a rychle změnit, rozšířit či zvýšit. Tento zákon se týká oblasti celoživotního vzdělávání uskutečňovaného mimo školskou soustavu.

Je nutno vycházet ze skutečnosti, že systém dalšího vzdělávání není - na rozdíl od formálního vzdělávacího systému, který je uskutečňován převážně ve školách, institucionálně zakotven.

Zákon tudíž povoluje jakoukoliv vzdělávací cestu, která povede k dosažení způsobilosti jedince vykonávat určité povolání. Schválený zákon zlepšuje situaci v dalším vzdělávání dospělých především tím, že propojuje systém počátečního vzdělávání a dalšího vzdělávání dospělých, že umožňuje zhodnocovat vzdělání dosažené mimo vzdělávací soustavu transparentním a objektivním způsobem, a konečně, že zaměstnavatelům nabízí lepší přehled o obsahu získaných certifikátů. Do systému dalšího vzdělávání nově zahrnul jako další zúčastněné instituce například profesní sdružení, resortní ministerstva apod. Účastníkům a poskytovatelům dalšího vzdělávání zásadním způsobem usnadnil orientaci v nabízených kurzech a dalším nesporným přínosem je, že nebude příliš zatěžovat státní rozpočet.

2.6. Kompetence – kvalifikace

Kvalifikaci lze chápat jako soustavu schopností, potřebných ke získání oficiálních způsobilostí k výkonu určité činnosti; je odrazem vztahu člověka a práce.

Kompetence pak bývají z hlediska zvládnání pracovních situací a úkolů nejčastěji vyjádřeny znalostmi, schopnostmi, dovednostmi, ale i povahovými rysy, postoji, zkušenostmi konkrétního jedince. Nahlížíme na ně jako na souhrn formálních a neformálních lidských produktivních schopností, získaných různě v průběhu života. V pojmu kompetence se odráží dosavadní zkušenost a schopnost vykonávat různé činnosti. Kompetence se v průběhu života vyvíjejí, mění a nedají se získat profesní přípravou. Jsou výsledkem vrstvení zkušeností, znalostí a know how, při dosahování požadovaného výkonu.

Vztah mezi pojmy kvalifikace a kompetence není v odborné literatuře jednotně vymezen, ale obecně přijatým závěrem je, že kvalifikace, tedy odborný předpoklad,

jež je podmínkou výkonu určité profese, je založena na osvojených kompetencích, tedy způsobilostech. – Viz stanovisko Národního ústavu odborného vzdělávání, podle jehož závěru jsou výsledky učení v konečném důsledku vždy komplexnější než kompetence a ne naopak.⁹

Pro výkon povolání se vyžaduje tzv. způsobilost, která je souhrnem potřebných specifických schopností, dovedností a vědomostí. Její součástí jsou zmíněné profesní kompetence, které umožňují úspěšně plnit běžné i ty méně tradiční úkoly, které život v profesi přináší. Jádrem kompetencí jsou pak vědomosti, dovednosti a zkušenosti. Podobně považuje i Demailly (1987) kompetence za předpoklady i dovednosti, kterými pracovník čelí konkrétní (změněné) situaci a řadí mezi ně:

- zvládnutí poznatků spojených nejen s vytvářením předmětové identity, kde nejde jen o vlastní poznatky studovaného oboru, ale též o dějiny a epistemologii oboru,
- osvojení poznatků, zvládnutí pracovních procesů.

Ve výše zmíněných klasifikacích a výčtech potřebných kompetencí jsou naznačeny ty dovednosti a vědomosti, které umožňují naplňovat netradiční roli a profesně zvládat situace. Bývají vymezeny spíše obecněji, jako například osobnostní nebo seberefektivní kompetence, které zahrnují mimo jiné sociální dovednosti.¹⁰

Kvalifikaci chápeme jako pojem, který vyjadřuje vztah člověka a práce. Rozumíme tím tedy vztah mezi individuálními předpoklady pracovní síly a technickoorganizačními podmínkami práce. Kvalifikace buď odpovídá, či neodpovídá nárokům daného pracovního místa. Kompetence je pojem, který v širším slovasmyslu označuje odpoutání od nároků daného pracovního místa.

2.7. Profesní vzdělávání – kvalifikace

Jedná se o vzdělávání, které je poskytováno osobám s ukončeným řádným odborným vzděláním.

⁹ www.nuov.cz/nekdo-rika-ze-eqf-by-nemel-byt-ramec-kvalifikaci-ale-kompetenci

¹⁰ Netradiční role učitele, Bohumíra Lazarová, Brno 2008

Profesní vzdělávání zahrnuje všechny formy profesního i odborného vzdělávání v průběhu aktivního pracovního života, po skončení odborného vzdělávání a přípravy na povolání ve školském systému. Úkolem profesního vzdělávání je rozvíjet schopnosti, postoje a znalosti, které jsou vyžadovány pro výkon určitého povolání. Má přímou vazbu na profesní zařazení a uplatnění dospělého, a tím pádem i dopad na jeho ekonomickou aktivitu.

Formy profesního vzdělávání :

- normativní školení - je vyžadováno zpravidla nějakou zákonnou normou¹¹
- kvalifikační vzdělávání –
 - a. prohlubování nebo rozšiřování již stávající kvalifikace,
 - b. zaškolení, kdy cílem je pracovníka připravit na výkon jednoduchého povolání s používáním jednoduchých pracovních postupů a pomůcek
 - c. zaučení – slouží k získání vědomostí a dovedností, potřebných k výkonu dané činnosti
 - d. zvyšování kvalifikace – pracovník si obnovuje nebo získává nové profesní dovednosti a vědomosti
- rekvalifikační vzdělávání – je zaměřeno na změnu původní profese v profesi jinou

2.7.1. Národní soustava kvalifikací

Národní soustava kvalifikací je databází schválených kvalifikací (úplných i částečných). S podporou zákona č. 179/2006Sb. a na základě vytvořené národní soustavy kvalifikací a národní soustavy povolání, které přesně definují kvalifikační požadavky povolání, lze (při splnění zákonných podmínek) získat osvědčení o dílčí nebo úplné odborné způsobilosti k výkonu povolání.

Úplné kvalifikace (jednotlivá povolání) se rozdělují na tzv. dílčí kvalifikace, které mohou být samostatně uplatnitelné na trhu práce. – Např. úplná kvalifikace zahradník je členěna na dílčí kvalifikace ovocnář, florista atd., což jsou jednotlivé okruhy pracovních činností, které povolání zahradník zahrnuje.

¹¹ Palán, Z., Langer, T.: Základy andragogiky. Praha: UJAK, 2008. ISBN: 978-80-86723-58-7

Občan, který získal všechny dílčí kvalifikace, které jsou k úplné kvalifikaci přiřazeny, pak získá úplnou kvalifikaci, vykoná-li k tomu zákonem předepsanou zkoušku.

Součástí soustavy kvalifikací jsou vždy kvalifikační a hodnotící standardy, vypracované pro jednotlivé dílčí kvalifikace. Kvalifikačním standardem se rozumí soubor kompetencí – tedy, co má držitel kvalifikace umět. Hodnotícím standardem je soubor kritérií a postupů pro zkoušku, jíž se ověřuje úroveň znalostí, a to buď před autorizovanou osobou nebo před zkušební komisí. Dokladem potvrzujícím získání dílčí kvalifikace je osvědčení (má charakter veřejné listiny). Dílčí kvalifikace se dosahuje zkouškou před autorizovanou osobou (jíž za provedení zkoušky náleží úplata) nebo formou rekvalifikace.¹²

Hodnotící a kvalifikační standardy jsou v Národní soustavě kvalifikací jejich prostřednictvím popsány nejen úplné kvalifikace, které obvykle člověk získá ve škole, ale také dílčí kvalifikace, které jsou částí určitého povolání. Právě Národní soustava pomáhá lidem, kteří získali své profesní dovednosti nad rámec svého původního vzdělání, ale k této profesi nemají žádný doklad, který by jim umožňoval tuto profesi vykonávat oficiálně. Díky standardům je možné, aby se tyto pracovníci nechali před komisí přezkoušet a tím získali doklad o svém vzdělání.

2.8. Výukové metody

Pro profesní vzdělávání dospělých jsou s ohledem na jeho shora vymezená specifika charakteristické především tyto výukové metody:

1. **Metoda slovní** – vypravování, sdělování, poučování, vysvětlování.
2. **Vysvětlování** - tato metoda představuje logický a systematický postup při zprostředkování učiva žákům, který respektuje jejich věkové zvláštnosti a vychází z jejich aktuálních stavu dovedností a vědomostí. Vysvětlování je didaktickou variantou vědecké explanace, v níž jde o rekonstrukci nebo pochopení nějakého jevu, na základě argumentů, vycházejících z příslušných zákonitostí. Výuková metoda vysvětlování však musí respektovat také psychické procesy při osvojování učiva, a proto odráží též stupeň poznání těchto procesů, i příslušných didaktických

¹² www.narodni-kvalifikace.cz

teorií a koncepcí.¹³ Podstata vysvětlování spočívá ve vedení žáků k pochopení a osvojení si jádra sdělení. Výklad složitějšího jevu musí probíhat postupně.

- a) **Srozumitelnost** – s sebou nese postupnost vyvozování, návaznost na předchozí vlastnosti, uvádění konkrétních příkladů, využívání názorných pomůcek, jasný, přesný, výstižný jazyk.
 - b) **Logická stavba** – spočívá v orientaci na hlavní fakta, od konkrétního k abstraktnímu, analogii, zobecňování, strukturování poznatků v systému, navazování na jiné předměty, obory.
3. **Přednáška** – na rozdíl od vysvětlování se vyznačuje delším uceleným projevem zprostředkovávajícím závažné téma skupině zainteresovaných posluchačů. Je po obsahové, formální i řečnické stránce jasně strukturovaným a promyšleně prokomponovaným řečnickým útvarem, který v přímé komunikaci vědomě využívá síly živého slova, aby posluchače získal, informoval a přesvědčil. Ve výuce se přednáška výrazně uplatní až u starších žáků a studentů, kdy lze počítat s delším soustředěním pozornosti a abstraktním myšlením. Aby přednáška zaujala, musí učitel zvládnout techniku řečového projevu, který proslovuje z patra. Důležitým předpokladem dobrého řečníka je neseďet, ale přiměřeně se pohybovat a zrakem posluchače sledovat.¹⁴
4. **Práce s textem** – prací s textem rozumíme výukovou metodu založenou na zpracovávání textových informací.
5. **Rozhovor** – představuje verbální komunikaci v podobě otázek a odpovědí dvou nebo více osob na dané vzdělávací téma, které se vyznačuje svou vnitřní zaměřeností na stanovený cíl.¹⁵
6. **Metoda názorně demonstrační** – jde o předvádění reálných předmětů a jevů, realistické zobrazování skutečných předmětů a jevů, jejich záměrně pozměněné zobrazování, postihování reality prostřednictvím schémat, grafů, znaků, symbolů, abstraktních modelů apod. Metody názorně demonstrační se uplatňují v etapě smyslového zprostředkování učiva.¹⁶

¹³ Výukové metody, Josef Maňák, Vlastimil Švec, Brno 2003

¹⁴ Výukové metody, Josef Maňák, Vlastimil Švec, Brno 2003

¹⁵ Výukové metody, Josef Maňák, Vlastimil Švec, Brno 2003

¹⁶ Výukové metody, Josef Maňák, Vlastimil Švec, Brno 2003

- 7. Předvádění a pozorování** – zprostředkovává studentům prostřednictvím smyslových receptorů vjemy a prožitky, které se stávají stavebním materiálem pro následné psychické procesy. Má-li být demonstrace úspěšná, nelze podcenit ani význam slovního doprovodu. Vhodný slovní komentář řídí vnímání a pozorování, upozorňuje na takové stránky, vlastnosti nebo prvky jevu, které by jinak zůstaly nepovšimnuty.¹⁷
- 8. Instruktaž** - výuková metoda zprostředkovávající žákům vizuální, hmatové a podobné podněty k jejich praktické činnosti.
- 9. Metoda praktická** – výuka zaměřená na posílení praktických aktivit studentů.
- Metoda vzdělávacího procesu by tedy měla být rozhodujícím faktorem jeho úspěšnosti. Ovšem nezáleží jen na použité metodě. Docílit vysokého úspěchu vzdělávacího procesu, resp. vzdělávací akce lze jen tím, že všechny součásti vzdělávací akce jako je volba formy vzdělávání, osoby vzdělavatele a dalších osob, které se podílí na vzdělávacím procesu, výběr prostředí, ubytování, stravování, zvolí organizátor vzdělávací akce přiměřené cílové skupině a zajistí vzájemný soulad.
- 10. Seminář** – obdoba přednášky, jen s rozdílem, že jsou do výuky daleko více zapojeni posluchači.
- 11. Diskusní metody** – řízená diskuse – téma je dáno předem. Účastníci se na setkání musí připravit. Setkání je řízeno moderátorem v celém průběhu. Tato metoda klade velké nároky na přípravu účastníku a také na schopnosti moderátora reagovat na odpovědi účastníků, popř. měnící se podmínky diskuse
- 12. Panelová diskuse** – bývá součástí konferencí, kdy skupina odborníků diskutuje na dané téma před posluchači. Každý odborník se jednotlivě vyjadřuje k danému tématu diskuse. Tato metoda slouží k představení různých pohledů na dané téma diskutované problematiky.
- 13. Workshop** - pracovní dílna – uzavřené pracovní a vzdělávací setkání nad určitým problémem, jehož účelem je tyto problémy vyřešit.¹⁸
- 14. Exkurze** – vzdělávací aktivita je přenesena do jiného prostředí. Slouží především jako názorné vysvětlení probíraného učiva.

¹⁷Výukové metody, Josef Maňák, Vlastimil Švec, Brno 2003

¹⁸Základy andragogiky, Palán, Langer, UJAK 2008

- 15. Brainstorming** - v překladu – bouře mozků. Účastníky jsou skupina řešící daný problém, ideální je maximálně 15, moderátor a zapisovatel. Platí naprostý zákaz kritiky a také uvolnění fantazie účastníků. Maximální efekt docílí uvolněná skupina, která řeší problém beze strachu postihu.
- 16. Branwriting** – podobný metodě brainstormingu. Nápady se zapisují například na lístečky. Nevýhodou je ztráta myšlenek a obohacení vzájemné diskuse.
- 17. Hraní rolí** – tato metoda patří mezi inscenační metody, kdy dochází k procvičování reálných situací z praxe. Časté je použití videokamery, která věrně zachycuje průběh aktivity a umožňuje následné vyhodnocení záznamu před účastníkem. Tato metoda se užívá typicky u manažerů.¹⁹
- 18. Koučování** – kouč motivuje koučovaného k zvýšení výkonosti, který se pod vedením kouče snaží najít řešení daného problému. Řešitelem problému nesmí být kouč. Odborník na danou problematiku a profesionálem je koučovaný.
- 19. Mentorování** – je to obdoba koučování. Rozdíl je ovšem v tom, že mentor mentorovanému radí a usměrňuje. Mentora si většinou volí mentorovaný sám.
- 20. Development centre** – definovat ji můžeme jako komplexní aktivizující techniku užívanou pro zhodnocení potenciálu zaměstnanců v porovnání s požadavky firmy a stanovení jejich dalšího rozvoje. Výstupem je stanovení osobnostního profilu zaměstnance a jeho rozvojového potencionálu.²⁰
- 21. Ourdoor training** – tato metoda se užívá především při vzdělávání manažerů. Probíhá většinou v přírodě a mimo pracoviště. Prostřednictvím her a dalších pohybových aktivit učí tvořit tým, učí týmové spolupráci, prohlubovat vztahy. Tato metoda je poměrně časově, finančně a organizačně náročná. Může být často problematická ze strany manažerů, kteří se daných aktivit mohou obávat z důvodu neúspěchu nebo zesměšnění.
- 22. E-learning** – je spíše považována za formu, neboť jde o zcela specifickou interakci ve vzdělávání. Je zprostředkována elektronickým prostředím informačních a komunikačních technologií-internetem a dalšími médii-CD/DVD. Výhodou je interaktivita a prostorová neomezenost. Nevýhody – nízká motivace nepřítomnosti vzdělavatele, disciplína, sociální kontakty, dobrá znalost technologií.²¹

¹⁹ Základy andragogiky, Palán, Langer, UJAK 2008

²⁰ Základy andragogiky, Palán, Langer, UJAK 2008

²¹ Základy andragogiky, Palán, Langer, UJAK 2008

Zlaté pravidlo pro učitele: „*Proto budiž učitelům zlatým pravidlem, aby všechno bylo předváděno všem smyslům, kolika možno. Totiž věci viditelné zraku, slyšitelné sluchu, vonné čichu, chutnatelné chuti a hmatatelné hmatu; a může-li být vnímáno na jednou více symboly, budiž to předváděno více smyslům* (J. A. Komenský, *Velká didaktika*, kap. XX).

Metodu samu o sobě, byť vhodně zvolenou, nemůžeme bez dalšího považovat za jediný daný faktor, rozhodující o úspěšnosti vzdělávacího procesu. Pro dosažení cíle vzdělávání jsou významné též např. zvolená forma vzdělávání, osoby vyučujících, prostředí a další součásti vzdělávací akce, které musí být vyhodnoceny, vybrány a vzájemně skloubeny adekvátně cílové skupině s jejími potřebami a očekáváním.

3. REKVALIFIKACE

3.1. Rekvalifikace – úvod

Jak bylo konstatováno v předešlé kapitole, spadá rekvalifikace do oblasti nepovinného dalšího profesního vzdělávání, vykazující nejvyšší inovativní potenciál. Rekvalifikační vzdělávání lze navíc pokládat za nejvýznamnější způsob vzdělávání uchazečů o zaměstnání, registrovaných na úřadech práce. Jako takové představuje jedno z opatření aktivní politiky zaměstnanosti, protože kolem 70% jeho absolventů nachází poté zaměstnání.

Během posledních let se tak rekvalifikace zákonitě zařadila mezi nejvyhledávanější a nejoblíbenější způsob, jakým v dospělosti v poměrně krátkém čase získat odbornost v jiném než původně vystudovaném oboru, a to na základě situace na trhu práce. – Rekvalifikace tak představuje aktivní reakci na aktuálně nejvíce poptávané profese a tím sehrává svou aktivní roli v politice zaměstnanosti.

3.1.1. Rekvalifikace - pojem

§ 108 odst. 1 zákona č.435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, definuje rekvalifikaci jako získání nové kvalifikace a zvýšení, rozšíření nebo prohloubení dosavadní kvalifikace, včetně jeho udržování nebo obnovování.

Za rekvalifikaci se považuje i získání kvalifikace pro pracovní uplatnění fyzické osoby, která dosud žádnou kvalifikaci nezískala. Obsah a rozsah rekvalifikace je určován v závislosti na doposud získané kvalifikaci, zdravotním stavu, schopnostech a zkušenostech fyzické osoby, která má být rekvalifikována tím, že získá teoretické a praktické dovednosti v rámci dalšího profesního vzdělávání.²²

3.1.2. Význam rekvalifikace v současné době

Rekvalifikace jako způsob vzdělání má tedy svůj odraz přímo v zákoně a vzdělání tohoto typu je na trhu práce zcela akceptovatelné. V dnešní době masivní globalizace světa, kdy vznikají stále nové technologie, se zcela zákonitě mění i nároky zaměstnavatelů na odbornost a získané znalosti zaměstnanců. Rekvalifikace z tohoto

²² Portál Ministerstva práce a sociálních věcí

hlediska znamená pružnou reakci na změny podmínek buď u svého zaměstnavatele, anebo na trhu práce. Nese s sebou reálnou možnost najít si nové zaměstnání, změnit svoji dosavadní profesi a uplatnit se i v oborech, odlišných od dosaženého vzdělání, a tím se snáze uplatnit ve společnosti a zvýšit tak kvalitu svého pracovního i osobního života. Často je rekvalifikace jedinou možností, jak si udržet zaměstnání, zajistit stávající životní úroveň a vyhnout se nezaměstnanosti.

3.1.3. Trend rekvalifikačního vzdělávání

Tyto skutečnosti jsou akceptovány i v Bílé knize, která pro podporu trendu zvyšovat počty účastníků rekvalifikačního vzdělávání koncipuje tato zásadní opatření:

- * zvýšení objemu finančních prostředků na aktivní politiku zaměstnanosti,
- * rozšíření rekvalifikačních programů zaměřených na specifické skupiny uchazečů o zaměstnání (např. ženy, postižení),
- * zvýšení zainteresovanosti uchazečů o zaměstnání na účasti v rekvalifikačním vzdělávání (zvýšení podpory pro uchazeče, co se jej účastní),
- * zdokonalení informačních a poradenských činností.

Uskutečňování vyjmenovaných opatření spadá do kompetence Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky.

Nakolik se daří naplňovat vytyčený trend zvyšování počtu účastníků rekvalifikačního vzdělávání lze zjistit například:

- z informací Národního ústavu odborného vzdělávání, který na svých webových stránkách uvádí, že rekvalifikace uchazečů a zájemců o zaměstnání, popřípadě dalších skupin osob, se začaly jako forma vzdělávání rozvíjet po roce 1990 s budováním služeb zaměstnanosti a narůstající nezaměstnaností. Počty osob vstupujících do rekvalifikací se do r. 1998 pohybovaly mezi 12 – 17 000 a od roku 1999 se rychle zvyšují; v roce 2003 již překročily 42 tisíc.²³
- ze Šetření akreditovaných programů dalšího vzdělávání MŠMT za rok 2010, vypracovaného divizí statistických informací a analýz Ústavu pro informace a

²³ www.nuov.cz/dalsi-odborne-vzdelavani-a-priprava-dospelych

vzdělávání (zrušeného od 1.1.2012) v červnu 2011. Z tohoto dokumentu vyplývá, že v roce 2010 uvedly subjekty, které se účastnily šetření, že měly celkem 50391 absolventů (v roce 2009 pak 45854) a účastníků kurzů 54401 (v předchozím roce 49749).²⁴

Z těchto údajů vyplývá, že zamýšlený záměr se poměrně úspěšně daří realizovat.

3.2. Jednotlivé druhy rekvalifikací

Rekvalifikací se rozumí získání nové kvalifikace a zvýšení, rozšíření nebo prohloubení dosavadní kvalifikace, včetně jejího udržování nebo obnovování. Za rekvalifikaci se považuje i získání kvalifikace pro pracovní uplatnění fyzické osoby, která dosud žádnou kvalifikaci nezískala. Při určování obsahu a rozsahu rekvalifikace se vychází z dosavadní kvalifikace, zdravotního stavu, schopností a zkušeností fyzické osoby, která má být rekvalifikována formou získání nových teoretických a praktických dovedností v rámci dalšího profesního vzdělávání (§ 108 odst. 1 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů).²⁵

- Profesní rekvalifikace – úkolem tohoto způsobu rekvalifikace je poskytnout uchazeči kvalifikaci pro novou profesi typu např. instalatér, účetní, zedník, kadeřník, prodavač. Ke získání odbornosti dělnického zaměření se realizují kurzy, jež pracovníka zaučí v dané profesi. Absolventi těchto rekvalifikačních kurzů získají po úspěšně složených závěrečných zkouškách osvědčení.
- Doplňková rekvalifikace - tato kategorie rekvalifikace rozšiřuje nebo doplňuje kvalifikaci pro určitou profesi, což v praxi to znamená, že pracovník např. v profesi stavební si doplní vzdělání o kvalifikaci lešenáře, kvalifikaci vazače atd.
- Nespecifická rekvalifikace - takto rekvalifikace není přímo zaměřena na konkrétní profesi. Posluchači v tomto rekvalifikačním kurzu si zvyšují

²⁴ www.msmt.cz/vzdelavani/pruzkum-akreditaci-msmt-k-rekvalifikacim-za-rok-2010

²⁵ www.mpsv.cz

vědomosti v oborech jako je management, příprava na soukromé podnikání, práce s PC, a tím zvyšují svoji možnost uplatnit se na trhu práce.

- Motivační kurz – tento typ kurzu je určen pro posluchače či uchazeče o zaměstnání, kteří přímo nemají jasnou představu o svém dalším pracovním uplatnění. V kurzu motivačního zaměření jsou potom na výcvikových pracovištích seznamováni s náplní jednotlivých řemesel v určité oblasti. Touto cestou jim tento kurz pomáhá najít prezentovaným způsobem svůj vztah k určitému řemeslu nebo profesi a na základě jejich vědomostí a zručnosti jsou jim tyto obory pro další vzdělávání doporučeny či nikoliv.
- Obnovovací kurz – v tomto kurzu jsou posluchači seznamováni s teoretickými a praktickými znalostmi ve svém původním oboru, jelikož svou kvalifikaci prakticky ztratili, neboť v ní po delší dobu (min. 5 let) nevykonávali praxi.
- Rekvalifikace (stáž) – je vhodná pro absolventy škol, kteří takto získají potřebnou praxi v zaměstnání. Čerstvé absolventy škol zaměstnavatelé zpravidla odmítají právě z důvodu chybějící praxe v oboru. Stáž trvá zpravidla 6 měsíců a absolvent během této doby získává pracovní návyky a dovednosti, včetně praktických zkušeností vyplývajících z činnosti konkrétní organizace.²⁶

3.3. Subjekty, poskytující rekvalifikaci

Zařízení, která poskytují rekvalifikace pro jednotlivé obory, mohou být buď rekvalifikační zařízení školská – střední školy, učiliště, vysoké školy, odborné školy nebo samostatná soukromá vzdělávací zařízení nebo rekvalifikační zařízení podniková – odbory vzdělávání, svářečské školy nebo instituty v rámci větších podniků.

3.3.1. Podmínky akreditace

Aby jednotliví poskytovatelé rekvalifikací mohli rekvalifikační vzdělávání poskytovat a po jeho úspěšném ukončení vydávat doklady, na jejichž základě si mohou absolventi rekvalifikačních kurzů zakládat živnosti nebo se nechat v daném oboru zaměstnat, musí být tyto jednotlivé rekvalifikace akreditované k tomu příslušným

²⁶ <http://portal.mpsv.cz/sz>

ministerstvem²⁷. Akreditace na jednotlivé rekvalifikace zahrnují vedle vymezení odpovědné osoby vzdělávacího zařízení, názvu, charakteristiky, cíle a obsahové náplně vzdělávacího programu, stanovení kritérií pro výběr účastníků, učební osnovy výuky, časový plán včetně hodinových dotací k jednotlivým předmětům, vyučujících lektorů a zkouškových požadavků, dále i metodiku a údaje o materiálně technickém zázemí kurzu, vybavenosti učeben, jakož i seznam učebních pomůcek a didaktické techniky a to jak pro teoretickou, tak praktickou část výuky.

3.3.2. Proces udílení akreditace

Akreditace se uděluje na základě písemné žádosti²⁸, která musí mít stanovený obsah a formu.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR rozhoduje o udělení či neudělení většiny akreditací, a to do devadesáti dní ode dne zasedání akreditační komise. Akreditační komise Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR byla zřízena jako poradní orgán, který uděluje akreditace k jednotlivým rekvalifikacím. Akreditace se uděluje na dobu tří let a poté je nutno ji obnovit.

3.3.3. Kompetence institucí při rozhodování o akreditaci

Udělením akreditace vzniká subjektu, pořadajícímu rekvalifikační kurzy, oprávnění k vydávání osvědčení o rekvalifikaci s celostátní působností. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR má právo vysílat do těchto vzdělávacích zařízení kontroly, jejichž úkolem je zjišťovat dodržování učebních osnov, respektování vstupních předpokladů pro přijetí uchazeče do rekvalifikačního kurzu, archivaci třídních knih a kopií osvědčení, jakož i vedení evidence a administrativy spojené s pořádáním rekvalifikačních kurzů. V případě zjištění vážných nedostatků může být akreditace Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR vzdělávacímu subjektu odebrána.

²⁷ Vyhláška č. 524/2004 Sb., o akreditaci zařízení k provádění rekvalifikace uchazečů o zaměstnání a zájemců o zaměstnání

²⁸ Náležitosti žádosti o akreditaci upravuje Vyhláška č. 176/2009 Sb., kterou se stanoví náležitosti žádosti o akreditaci vzdělávacího programu, organizace vzdělávání v rekvalifikačním zařízení a způsob jejího ukončení.

Shodnou pravomoc pak vykonávají i ostatní ministerstva (např. Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR – kurz sociální pracovník, Ministerstvo zdravotnictví ČR – kurz sanitář atp.) směrem k poskytovatelům rekvalifikací v těch odbornostech, jež spadají do jejich kompetence. Z mých vlastních zkušeností mohu sdělit, že zákonné podmínky pro udělení akreditace každého z uvedených ministerstev jsou dále na základě jejich interních předpisů a pokynů interpretovány poměrně rozdílně a škála požadavků jednotlivých rezortů se celkem značně liší (od znění formulářů, přes obsahovou náplň, dokládané listiny, formulaci povinností akreditovaných zařízení, až po způsob podání žádosti). To, bohužel, ukazuje na existující přebujelost byrokracie i v oblasti rekvalifikačního vzdělávání.

3.4. Posluchači rekvalifikačních kurzů

3.4.1. Rekvalifikace uchazečů o zaměstnání

V absolvování rekvalifikačních kurzů mohou nalézt východisko nezaměstnaní, kteří se uchází o zaměstnání a jsou vedeni v evidenci úřadu práce. Při splnění zákonné podmínky – totiž vedení uchazeče v evidenci po dobu minimálně tří měsíců, dochází ze strany tohoto úřadu k proplacení ceny kurzu v plné výši. Na rozhodnutí o proplacení rekvalifikačního kurzu má dále vliv i poptávka po jednotlivých profesích v daném regionu. V některých případech úřad práce požaduje před refundací nákladů kurzu písemné potvrzení zaměstnavatele o přijetí absolventa po ukončení rekvalifikace, příp. předložení živnostenského listu, vystaveného pro odpovídající předmět podnikatelské činnosti, a doložení provozování příslušné živnosti. Tento postup (pouze některých!) pracovních úřadů pokládám za šikanozní a neetický, neboť následné uplatnění absolventa kurzu v daném oboru nelze vázat toliko na osobu rekvalifikovaného, a nezbytně nutné je přihlížet i k řadě okolností objektivního rázu (prosperita regionu, stav nezaměstnanosti v regionu, poptávání dané odbornosti na oblastním trhu práce atp.). Kladně lze naopak hodnotit změnu v legislativní úpravě směrem k vlastnímu výběru rekvalifikačního zařízení přímo uchazečem o zaměstnání oproti dřívějšímu omezení nabídky státem hrazených rekvalifikačních kurzů pouze na několik jejich poskytovatelů, vzešlých z výběrových řízení. Došlo tak k eliminaci prostoru pro korupční a úplatkářské jednání účastníků výběrového řízení, a to jak ze strany ucházejících se akreditovaných zařízení, tak ze strany vybírajících úřadů práce.

3.4.2. Rekvalifikace zaměstnanců

Poměrně velkou část posluchačů rekvalifikačních kurzů tvoří také osoby, jež jsou nuceny pro snižování zaměstnaneckého stavu u původních zaměstnavatelů opustit dosud vykonávané zaměstnání a ve svém oboru nemohou nalézt v místě bydliště uplatnění. V těchto případech dochází k hrazení rekvalifikací v plné výši zaměstnavatelem.

3.4.3. Rekvalifikace zájemců o zaměstnání

Další skupinu absolventů rekvalifikačních kurzů představují osoby, které ve svém oboru nemohou najít zaměstnání, nebo osoby, které jsou se svou prací nespokojeni z důvodu špatného finančního ohodnocení, nenaplnění osobních ambicí atp. Cenu kurzu si hradí ze svých vlastních zdrojů.

Vzdělávání v rekvalifikačních kurzech lze považovat za fenomén dnešní doby, neboť touto cestou bývá pro poměrně značnou část lidí v produktivním věku zabezpečena během krátkého časového úseku změna odbornosti, a tak i otevřeny dveře pro další profesní růst a v neposlední řadě i pro osobní spokojenost. Velice výstižně tuto skutečnost odrážejí slova v praxi známého psychologa doc. PhDr. Otto Čačky, jenž říká: „Křivka spokojenosti v životě je úzce spjata s naplněním svých pracovních ambicí a spokojenosti či nespokojenosti ve svém zaměstnání.“²⁹

²⁹Čačka O. Psychologie vrstev duševního dění osobnosti a jejich autodiagnostika. Brno 1998

4. REKVALIFIKAČNÍ MASÉRSKÝ KURZ

4.1. Vstupní předpoklady

Aby se uchazeč mohl zúčastnit rekvalifikačního masérského kurzu akreditovaného Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR, musí dle nařízení Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR splňovat následující požadavky:

- 18 let věku
- Dosažené úplné střední nebo střední odborné vzdělání
- Zdravotní způsobilost

To vše jsou předpoklady, které musí uchazeč formálně splňovat z administrativního hlediska.

Profese terapeuta – maséra je profesí, která je svým zaměřením velmi specifická. Musíme si uvědomit, že masér pracuje s lidským tělem a tím přímo ovlivňuje jeho pohybovou soustavu a nepřímo i duševní rovnováhu svého klienta.

Aby byl masér ve své profesi úspěšný, musí mít mimo odborných znalostí také morální profil a vlastnosti, které dělají maséra masérem. Z dlouhodobého hlediska je tedy pro tuto profesi vhodný jedinec, který má pozitivní vztah k lidem, má notnou dávku empatie, pokoru ke klientovi. Je totiž nesporné, že odborně a kvalitně provedená masáž působí na tělesný i duševní stav člověka velmi kladně. Vhodně zvolený druh masáže může podstatně přispět ke kladnému ovlivňování celkového stavu organismu a to jak tělesnému, tak duševnímu. Z toho tedy vyplývá, že správně provedená masáž spojená s profesionálním chováním maséra ovlivňuje klientův fyzický a duševní stav. Každý masér musí dodržovat také estetická a hygienická pravidla.

4.2. Výuka v rekvalifikačním masérském kurzu

Hodinová dotace určená Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR je v akreditovaném masérském rekvalifikačním kurzu pro odbornost masér pro sportovní a rekondiční masáže mimo oblast zdravotnictví 150 vyučovacích hodin.

Rekvalifikační masérský kurz je rozdělen do tří bloků, a to výuky v teoretické části (v rozsahu 48 hodin) a výuky v praktické části (102 hodin) a závěrečné zkoušky.

Vzdělávání dospělých je specifický druh subjekt – objektové interakce. Osvojování vědomostí může probíhat nejrůznější formou (individuální, skupinové, přednáška, seminář, cvičení atd.), v každém případě se jedná o složitý proces realizovaný souborem mnoha dílčích činitelů a operací. Faktory optimální vštěpování zpomalující zapomínání lze třídit z různých hledisek. Můžeme je dělit například na vnitřní – únava, schopnost a kvality motivace studentů a vnější – znaky prostředí, charakter výuky, způsobilost učitele. Základní činitelé vzdělávání – studentovy osobní předpoklady, motivace učení, osobnost učitele, proces výuky vědomostem a dovednostem, charakter prostředí i aktuální stav vykazují řadu jedinečných znaků, celkový výsledek je pak závislý na jejich dlouhodobé i bezprostřední souhře.

K vysvětlení například neúspěchu proto nestačí orientovat se jen na jednu z uvedených podmínek, optimálně je potřeba mít co nejúplnější obraz všech činitelů a to jak aktuální, tak v průběhu vývoje. Mnohdy se jedná o řetězovou reakci vzešlou z jednoho nedostatku např. absence, nezralost atd.³⁰

4.2.1. Obsahová náplň rekvalifikačního masérského kurzu

Absolvent kurzu má teoretické znalosti o historickém i současném pojetí masáže, o masážních technikách, prostředcích, pomůckách, o indikacích a kontraindikacích masáže a v nezbytném rozsahu rovněž poznatky o základech anatomie, ortopedie, dermatologie, první pomoci, hygieny masáže, psychologie styku se zákazníkem, o základních otázkách živnostenského zákona, souvisejících s oborem a o právní odpovědnosti za škodu způsobenou činností maséra. V praxi to znamená, že se po ukončení rekvalifikačního masérského kurzu absolvent orientuje ve výše jmenovaných odbornostech a umí provést masáž celého těla, včetně masáže obličejové. Dále ovládá praktické masážní postupy a hmaty, používané v jednotlivých základních typech masáží.

Cílem tohoto vzdělávacího programu je získání odborných teoretických i praktických znalostí nezbytných pro provádění jednotlivých základních typů masáží, s důrazem na

³⁰ Otto Čačka, Nástin psychologie II. pro doplňující pedagogické studium, Brno 2002

rekondici a regeneraci. Absolvent může vhodně zvoleným druhem masáže podstatně přispět ke kladnému ovlivňování celkového stavu organismu, a to jak tělesného, tak i duševního. Účinky masáže se projevují vznikem místní, vzdálené a celkové reakce organismu. Bezprostředním působením masáže na příslušnou oblast povrchu těla vzniká místní účinek. Tak zvanou reflexní cestou jsou zprostředkovávány vzdálené účinky masáže, které spočívají v ovlivnění orgánů, na které masérské hmaty nepůsobí přímo. Tyto účinky se projevují změnou prokrvení a zlepšením činnosti tkání a orgánů, které jsou uloženy v hloubce.³¹

Celoživotní vzdělávání se stalo v dnešní době velkou výhodou, často ale i nezbytností, jak si udržet pracovní místo, životní úroveň a především profesní uplatnění. Obsahová náplň rekvalifikačního masérského kurzu je přizpůsobena širokému spektru posluchačů, kteří se rozhodli změnit svoji profesi.

4.2.2. Učební osnova a časový plán

Obecná část se skládá z: anatomie, dermatologie, ortopedie, teorie masáže, první pomoci, hygieny masáže, psychologických aspektů masáže, právní problematiky a praktické výuky klasické nebo sportovní masáže. Ve shora jmenovaných předmětech se probírá následující látka:

1. **Anatomie** – úvod, názvosloví, kosterní soustava, spojení kostí, kostra páteře, kostra hrudníku, kostra lebky, kostra horní končetiny, kostra dolní končetiny, svalová soustava, dělení svalů, inervace, svaly hlavy, svaly hrudníku, břišní a zádové, svaly horní končetiny, svaly dolní končetiny, typy svalové bolesti, svalové tendence.
2. **Dermatologie** – základy dermatologie, funkce kůže, stavba kůže, predilekce kožních chorob, zásady léčby, speciální dermatologie, kožní choroby ze zevních příčin, virová kožní onemocnění, kožní onemocnění vyvolaná parazity, kožní nemoci z vnitřních příčin, kožní choroby na podkladě poruch rohovatění, ostatní kožní choroby a anomálie.

³¹ Učebnice teoretické výuky pro maséry, Pavel Ženčica, Roman Šimáček, Hana Kadeřávková, Brno 2007

3. **Ortopedie** – základy ortopedie, léčebné metody v ortopedii, choroby páteře, základy bolesti zad, choroby dolní končetiny, choroby horní končetiny, systémová onemocnění kostry, poranění a nemoci svalů.
4. **Teorie masáže** – historie a význam masáže, druhy manuální masáže, základy reflexní masáže, působení masáže, indikace, kontraindikace masáže, dokumentace maséra, pomocné masážní prostředky.
 5. **První pomoc** – základy první pomoci, rozpoznání a odlišnosti jednotlivých stavů.
 6. **Hygiena masáže** – hygiena prostředí, hygiena maséra i masírovaného.
 7. **Psychologické aspekty masáže** – psychologie styku se zákazníkem.
 8. **Právní problematika** – živnostenský zákon, právní odpovědnost.
 9. **Praxe** – masáž dolní končetiny zepředu, masáž dolní končetiny zezadu, masáž hýždí a zad, masáž šíje, masáž horní končetiny, masáž hrudníku a břicha, obličejová masáž.

Výuka v rekvalifikačním masérském kurzu se skládá ze dvou výukových částí – teoretická část a část praktická. Ve výukovém dni probíhá po celou dobu buď teoretická výuka, nebo praktická výuka. Výukový den není smíšený a skládá se z deseti vyučovacích hodin po devadesáti minutových výukových blocích, s následnou desetiminutovou přestávkou. Posluchači mají hodinovou polední a zároveň obědovou přestávku.

4.2.3. Materiálně technické zabezpečení masérského kurzu

Teoretická část rekvalifikačního masérského kurzu probíhá v učebně, která je vybavena následujícími učebními pomůckami, které jsou nezbytné k výuce profese maséra: 6 ks nástěnných obrazů svalového systému, 2 ks nástěnných obrazů kosterního systému, 2 ks nástěnných obrazů CNS, 1 ks nástěnného obrazu útrobních orgánů, 2 ks nástěnných obrazů kožního systému, 2 ks modelů kloubů, 1 ks skeletu kostry, učebnice klasické masáže – každý posluchač, učebnice anatomie – každý posluchač, učebnice psychologie pro doteková povolání – každý posluchač, učebnice (skripta ostatních předmětů dle učebního plánu) – k dispozici.

Didaktická technika: video přehrávač, DVD přehrávač, počítačový projektor, kresebná školní tabule výškově posuvná 400 cm x 110 cm zpětný projektor, 20 ks školních lavic,

40 ks školních židlí, osvětlení prostor odpovídá požadavkům normy, kladeným na základní školy – jde o jednu celou stěnu prosklenou šesti okny o rozměrech 230 cm x 110 cm, učebna je dále vybavena zářivkami ve dvou řadách po 5 ks (v každé dvě zářivkové trubice 125 cm x 20 cm).

Praktická část probíhá v učebnách přizpůsobených pro výuku a je vybavena následovně: 30 ks schválených masérských lehátek, 20 ks pomocných pracovních stolků na odkládání masérských pomůcek, masážní oleje, emulze, papírové ručníky k dispozici pro každou dvojici; bílé oblečení a zdravotní přezutí vhodné pro provozování praxe si zajistí každý posluchač v souladu s pokyny lektora.

4.3. Teoretická část výuky

Rozsah teoretické části je 48 výukových hodin. Teoretická příprava je pro budoucí maséry důležitou součástí masérského kurzu, kdy jsou uvedeni lektory – lékaři z oboru rehabilitace, do základů anatomie, ortopedie, dermatologie, první pomoci. Vzhledem k tomu, že posluchači v drtivé většině nemají o těchto zdravotnických oborech žádný nebo minimální pojem, musí být tato odborná část výuky přizpůsobena posluchačům různého věku - minimálně však 18 let, a různých profesí. Přednášející v této části výuky masérského kurzu musí tak této skutečnosti přizpůsobit styl výuky. Při přednášce lektor využívá nástěnných obrazů s tematikou kosterní a svalové soustavy modelu kostry člověka a prezentace při aplikaci power pointu, přehledně zahrnující celou přednášku na dané téma, včetně případových studií souvisejících s probíranou látkou a studovaným oborem.

4.3.1. Specifika výuky v teoretické části

Lektor při teoretické výuce využívá veškerých poznávacích smyslů posluchačů. V praxi to tedy znamená, že při výkladu probírané látky prakticky a názorně seznamuje s probíranou látkou, s daným tématem a zapojuje do výuky přímo posluchače. Studenti při přednášce vnímají mluvené slovo. Při výkladu kosterní soustavy lektor

zároveň přímo ukazuje jednotlivé kosti na modelu kostry člověka a studenti si tak probíranou látku lépe zapamatují, protože ji nejen slyší, vidí, ale mohou si ji i sami „osahat“ přímo na modelu. U témat svalové soustavy člověka, která je v tomto oboru velmi důležitá, má lektor k dispozici několik edukačních pomůcek pro správné pochopení funkce svalů.

Pro profesi maséra je velmi podstatné vědět, které svalové skupiny mají tendenci ke zkracování, a které k ochabování. Díky těmto znalostem a vědomostem, kdy dokáží jednotlivé svaly definovat a rozlišit je, mohou daleko účinněji a efektivněji pracovat se svým zákazníkem a diagnostikovat jeho případné problémy.

Podle našich dlouholetých zkušeností se nám osvědčil model výuky, při kterém k mluvenému slovu vidí v aplikaci v power pointu jednotlivé svaly a svalové skupiny, jejich začátek a konec na jednotlivých kostech, případně šlachách a jejich funkce. Zároveň si při výuce sami na sobě zkouší pohyby, které uskutečňují probírané svaly a svalové skupiny. Posluchači si probíranou látku díky těmto formám výuky zapamatují a jsou schopni ji spojit s praktickou částí profese maséra, tj. s masáží.

4.4. Praktická část

Praktická část rekvalifikačního masérského kurzu se skládá ze 102 vyučovacích hodin. Posluchači se v této části učí jednotlivým masérským technikám a hmatům, které jsou pokládány v logické návaznosti tak, aby od povrchního prokrvení svrchní části pokožky se v průběhu masáže propracovávali až k hlubokým strukturám svalu, jeho prokrvení, zmírnění spazmu a v konečné fázi pak zvětšení kloubního rozsahu. Posluchači se v praktické části učí masáži jednotlivých částí těla a to masáži dolní končetiny zezadu a zepředu, masáži hýždí, zad, masáži šíje, masáži horní končetiny, hrudníku a břicha.

4.4.1. Specifika výuky praktické části masérského kurzu

Při praktické části výuky je velmi důležitá zkušenost a délka praxe lektora, který výuku vede. Předpoklady k úspěšnému vedení praxe je u lektora také schopnost empatie. Při praktickém nácviku předvede lektor na figurantovi celou sestavu masáže

před zraky posluchačů. Aby si byli posluchači schopni zapamatovat všechny masérské sestavy jednotlivých částí těla, vede lektor výuku po jednotlivých sekvencích s následným několikanásobným opakováním. Zároveň dohlíží, aby posluchači dané masérské techniky prováděli po technické stránce bezchybně a aby si při masáži zákazníka zároveň neničili své vlastní tělo.

Při výuce lektor tedy vysvětluje látku mluveným slovem, kdy zároveň posluchačům opakuje poznatky z teoretické části, to znamená začátky a konce úponů jednotlivých svalů, jejich funkce a seznamuje je s jednotlivými indikacemi a kontraindikacemi masáže. Při tom názorně předvádí jednotlivé masérské techniky před zraky studentů, kteří danou část masáže opakují, dokud se celou sestavu nenaučí.

4.5. Závěrečná zkouška

Třetí část rekvalifikačního masérského kurzu se skládá z praktické závěrečné zkoušky, písemného testu a ústní závěrečné zkoušky. Závěrečná zkouška slouží k ověření znalostí, jak z praktické, tak z teoretické části rekvalifikačního masérského kurzu. Posluchač tuto závěrečnou zkoušku skládá před zkušební komisí, kterou schvaluje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky.

Při praktické části závěrečné zkoušky musí být posluchač schopen provést masáž dané části těla, vymezit indikace a kontraindikace, včetně poznání funkcí povrchových svalů. Teoretická část závěrečné zkoušky probíhá formou testu, který je složen z průřezu výuky celé teoretické části, následně pak posluchač předstupuje před zkušební komisí, kde při závěrečném pohovoru odpovídá na vylosovanou otázku.

V případě, že posluchač uspěje ve všech třech částech této zkoušky, vydává mu vzdělávací instituce osvědčení, na jehož základě se absolvent může nechat zaměstnat jako masér nebo mu může být na základě tohoto vzdělání vydán živnostenský list na masérské a rekondiční služby.

Absolventi se v praxi uplatní jako maséři ve fitness centrech, lázních, regeneračních provozovnách, atd.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5. Empirické šetření

5.1. Cíl výzkumného šetření

Cílem kvantitativního výzkumného šetření je zjistit názory a postoje respondentů-účastníků rekvalifikačního masérského kurzu - na kvalitu a srozumitelnost výuky a výukových metod v rekvalifikačním masérském kurzu a možnost uplatnění profese maséra na trhu práce a to jak z pozice zaměstnance, tak z pozice osoby samostatně výdělečně činné.

Výzkumné otázky, jak uvádí Spousta a kol. (2003, str. 84), souvisejí s ujasňováním výzkumného problému, představující dílčí prvky problému, jeho důležité strukturní stránky, které mají objasnit a na něž se hledá odpověď.

Pro potřeby výzkumné části bakalářské práce si autor stanovil tyto výzkumné otázky:

1. Považují absolventi rekvalifikačního masérského kurzu výuku teoretické části za srozumitelnou a dostatečně vysvětlenou?
2. Považují absolventi rekvalifikačního masérského kurzu výuku v praktické části za kvalitní a postačující potřebám praxe?
3. Jaké procento absolventů kurzu využilo získanou kvalifikaci následně v praxi – a to jak v soukromém sektoru jako OSVČ, tak v zaměstnaneckém či obdobném poměru?
4. Je profese maséra na trhu práce perspektivní/uplatnitelná?

5.2. Hypotézy

Spousta a kol. (2003, str. 84) k výzkumným hypotézám uvedl, že jsou to určitá tvrzení, odpovědi, které výzkumník předpokládá na výzkumné otázky, jež musí být formulovány tak, aby je bylo možno jednoznačně potvrdit nebo vyvrátit. Hypotéza je podle Psychologického slovníku (2000, str. 208) domněnka o vztahu mezi proměnnými, která platí do okamžiku, než je popřena.

Pro potřeby výzkumné části bakalářské práce jsem stanovil následující hypotézy:

H1 Předpokládáme, že absolventi s vysokoškolským vzděláním budou považovat výuku v teoretické části za srozumitelnou a dostatečně vysvětlenou oproti absolventům s úplným středním a středním odborným vzděláním.

H2 Předpokládáme, že absolventi se středním odborným vzděláním budou považovat výuku v praktické části za kvalitní a postačující potřebám praxe oproti absolventům s úplným středním a vysokoškolským vzděláním.

H3 Předpokládáme, že vysokoškolsky vzdělaní absolventi se uplatnili ze 40% v zaměstnaneckém poměru a ze 60% jako OSVČ oproti absolventům s úplným středním a středním odborným vzděláním, kteří se v zaměstnaneckém poměru uplatnili z 60% a jako OSVČ ze 20%

H4 Předpokládáme, že 95% vysokoškolsky vzdělaných absolventů zastává názor, že je profese maséra na trhu práce perspektivní oproti 60% absolventů s úplným středním a středním odborným vzděláním.

5.3. Výzkumné metody

Podle Gavory (2000, s. 31) pracuje kvantitativní výzkum s číselnými údaji. Tento výzkum zjišťuje rozsah frekvencí nebo množství výskytu jevů, respektive jejich míru. Číselné údaje jsou matematicky zpracovatelné. Dá se vypočítat jejich průměr, je možné je sčítat, vyjadřovat v procentech, použít matematické statistiky nebo další metody. Jako výzkumnou a respondentskou základnu pro účely bakalářské práci autor oslovil skupinu 500 žen a skupinu 500 mužů různých věkových kategorií, různého vzdělání a také odlišných pracovních prostředí. Minimálně však museli mít respondenti obou pohlaví 18 let věku, maximálně 65 let věku. Minimální vzdělání bylo u obou pohlaví střední odborné. Jednotlivým respondentům byl strukturovaný dotazník doručen elektronicky – emailem.

Ke zjišťování hodnotové orientace respondentské základny zvolil autor bakalářské práce kvantitativní strukturovaný dotazník,

ve kterém využil uzavřené otázky a polo-uzavřené, zaměřené na kvalitu a styl výuky, uplatnitelnost profese maséra na trhu práce a možnosti uplatnění v pracovním poměru nebo jako OSVČ.

Podle Gavory (2000, str. 102) jsou uzavřené otázky takové, nabízející hotové alternativní odpovědi. Respondent má za úkol zaznačit vhodnou odpověď. Uzavřené otázky mají výhodu v lehkém zpracování. Vyhodnocovatel dotazníku vypočítá, kolikrát respondenti odpověděli na jednotlivou alternativu. Gavora uvádí (2000, str. 104), že polo-uzavřené otázky nabízejí nejprve alternativní odpověď a potom ještě žádají vysvětlení nebo objasnění v podobě otevřené otázky.

Autor bakalářské práce vypracoval 34 strukturovaných otázek uzavřených, ve kterých jednotliví respondenti označovali jen jednu zvolenou odpověď, nebo polo-uzavřených, kde měli respondenti možnost vyjádřit svůj názor. Tyto otázky korespondovaly s okruhy stanovených problémů.

Otázky autor stanovil tak, aby zmapovaly názory respondentů a pomohly potvrdit nebo vyvrátit stanovené hypotézy.

Před samotnou realizací sběru výzkumných údajů provedl autor předvýzkum. V tomto předvýzkumu autor deseti náhodně vybraným ženám a deseti náhodně vybraným mužům předal otázky z výzkumného dotazníku formou interview. Na tomto vybraném vzorku respondentů si autor ověřil, že ženy i muži na otázky odpovídali bez problémů, a že potřebovali k vyplnění dotazníků maximálně 35 minut. Potřebná data autor u respondentů zjišťoval pomocí strukturovaného dotazníku, jehož plné znění včetně vyplnění respondenty je uvedeno v oddíle příloh.³²

5.4. Charakteristika výzkumného vzorku

Gavora (2000, str. 32) uvádí, že kvantitativní výzkum vybírá zkoumané osoby tak, aby co nejlépe reprezentovali jistou populaci.

³² Postavení ženy ve společnosti, Roman Šimáček, Brno 2007

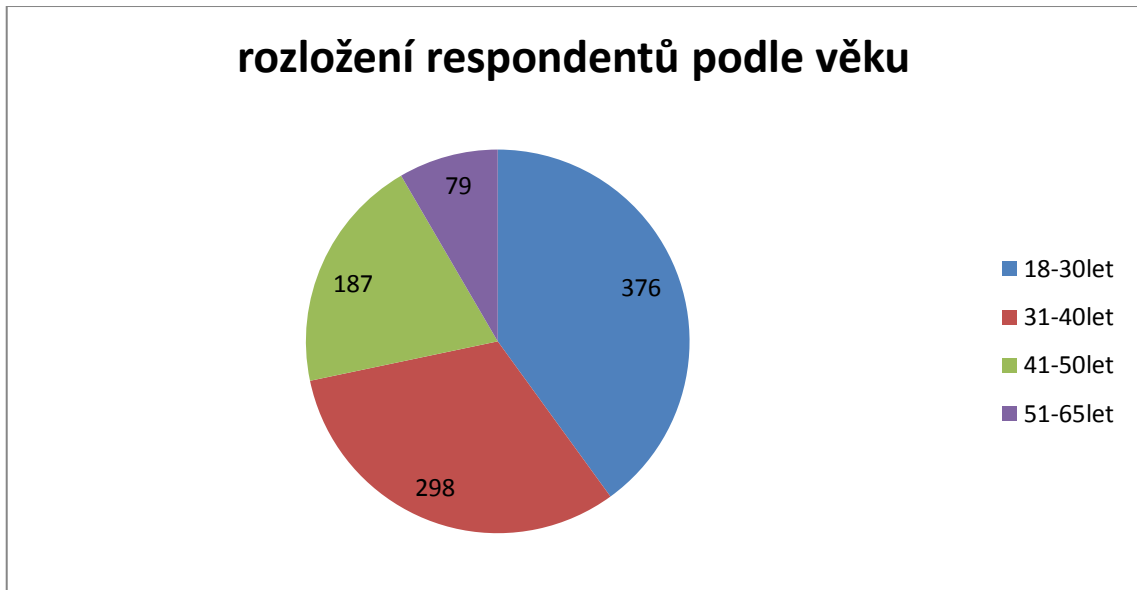
Nejlepší výběr je náhodný, protože odpovídá požadavkům matematické teorie pravděpodobnosti. Pro potřeby výzkumného šetření oslovil autor 1000 respondentů elektronicky, formou emailu. Návratnost dotazníků znamená poměr počtu odeslaných dotazníků k počtu vyplněných vrácených dotazníků. Vyjadřuje se v procentech, uvádí Gavora (2000, str. 107). Návratnost autorova dotazníkového výzkumu 94%.

Graf číslo 1: rozložení výzkumného vzorku podle pohlaví

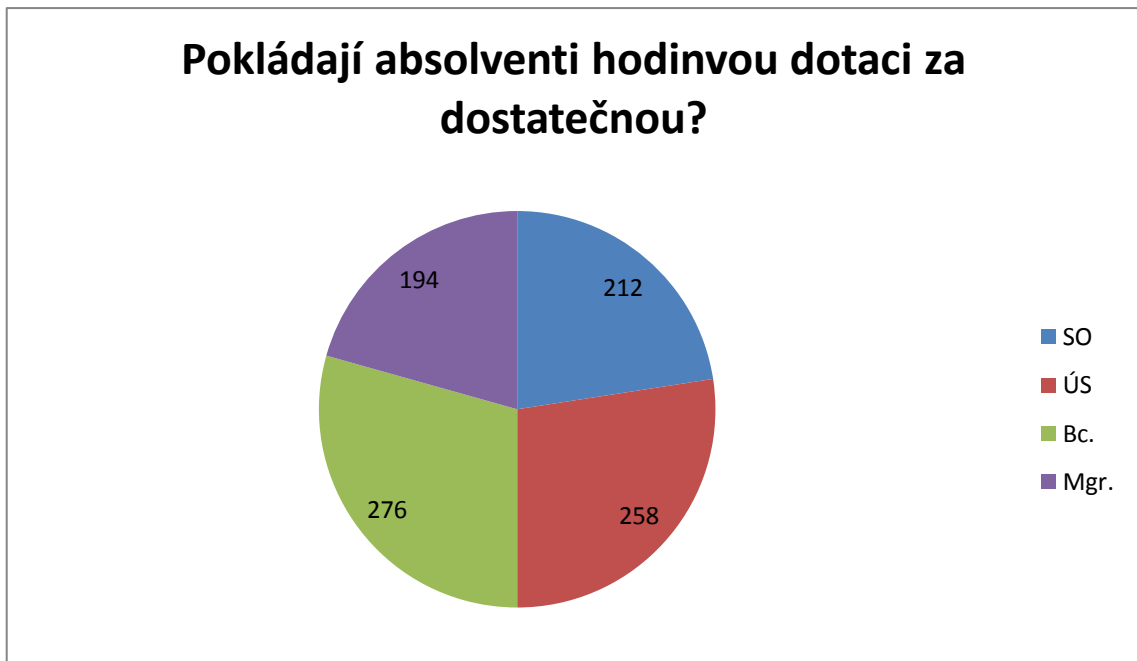
Výzkumu se účastnilo celkem 960 respondentů, z toho 468 žen a 472 mužů.

Graf číslo 2: rozložení respondentů podle věku

Z celkového počtu 940 respondentů bylo 376 ve věku 18-30 let. 298 ve věku 31-40 let, 187 ve věku 41-50 let a 79 ve věku 51-65 let

Graf číslo 3: rozložení respondentů podle dosáhnutého vstupně vzdělání

Z celkového počtu 940 respondentů je 212 se středním odborným vzděláním, 258 s úplným středním vzděláním, 276 s vysokoškolským vzděláním Bc., s vysokoškolským vzděláním Mgr. je 194.

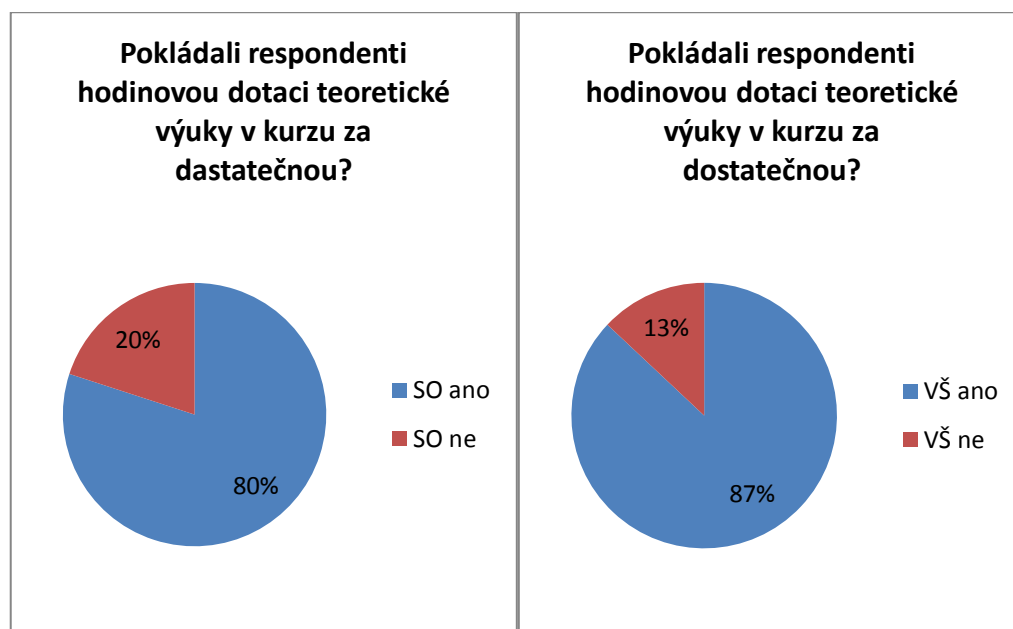
5.5. Analýza a interpretace zjištění výzkumu

Aby byl výzkumný vzorek vzhledem k hypotézám srozumitelný budeme v interpretaci považovat respondenty s odborným vzděláním (bez maturity) s úplným středním vzděláním (s maturitou), jako střední vzdělání a označovat je jako - SV . Respondenty v vysokoškolském vzdělání Bc. a Mgr. jako s vysokoškolským vzděláním a označovat je – VŠ. Analýzu interpretací uvádíme ve čtyřech základních oblastech :

1. Absolventi masérského rekvalifikačního kurzu mají výuku teoretické části za srozumitelnou a dostatečně vysvětlenou.

Obrázek č.1 a 2

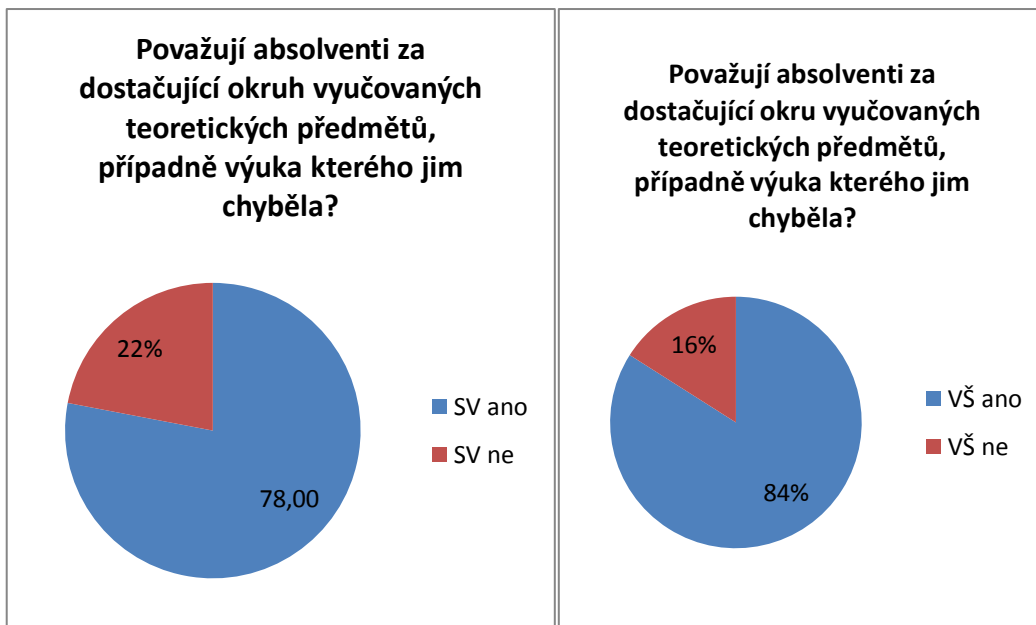
a) Pokládali respondenti hodinovou dotaci teoretické výuky v kurzu za dostatečnou?

Jako dostačující považovalo teoretickou výuku středoškolsky vzdělaných respondentů 80% a 87% vysokoškolsky vzdělaných respondentů. Z těchto grafů vyplývá, že pro obě skupiny je výuka v teoretické části dostatečná. Tato dostatečnost vyplývá především z toho, že škola má výborné odborníky a pedagogy v jedné osobě, kteří jsou schopni zprostředkovat a použít správnost výukových metod pro obě skupiny.

Obrázek č.3 a 4

b) Považují respondenti za dostačující okruh vyučovaných teoretických předmětů, případně výuka kterého jim v kurzu chyběla?

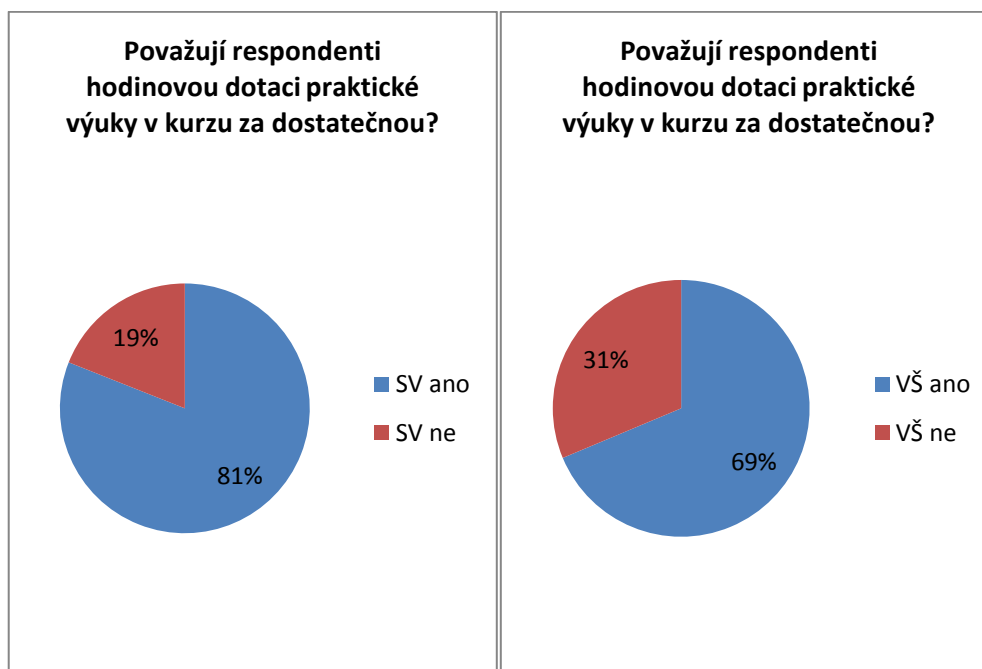

Celkem 78% středoškolsky vzdělaných a 84% vysokoškolsky vzdělaných respondentů považuje skladbu vyučovacích předmětů za dostatečnou. Žádný z respondentů neuvedl žádný obor, kterým by teoretickou výuku doplnil. Z těchto grafů vyplývá, že pro většinu absolventů byl okruh výuky v teoretické části dostačující. To znamená, že rekvalifikační kurz byl, co do skladby vyučovaných teoretických předmětů a obsahové náplně jejich výuky (tj. učební plán a učební osnovy) vhodně připraven tak, aby odpovídal v teoretické rovině požadavkům, se kterými se respondenti kurzu následně setkali při vlastním výkonu profese.

2. Absolventi masérského rekvalifikačního kurzu pokládají výuku v praktické části za kvalitní a postačující potřebám praxe.

Obrázek č.5 a 6

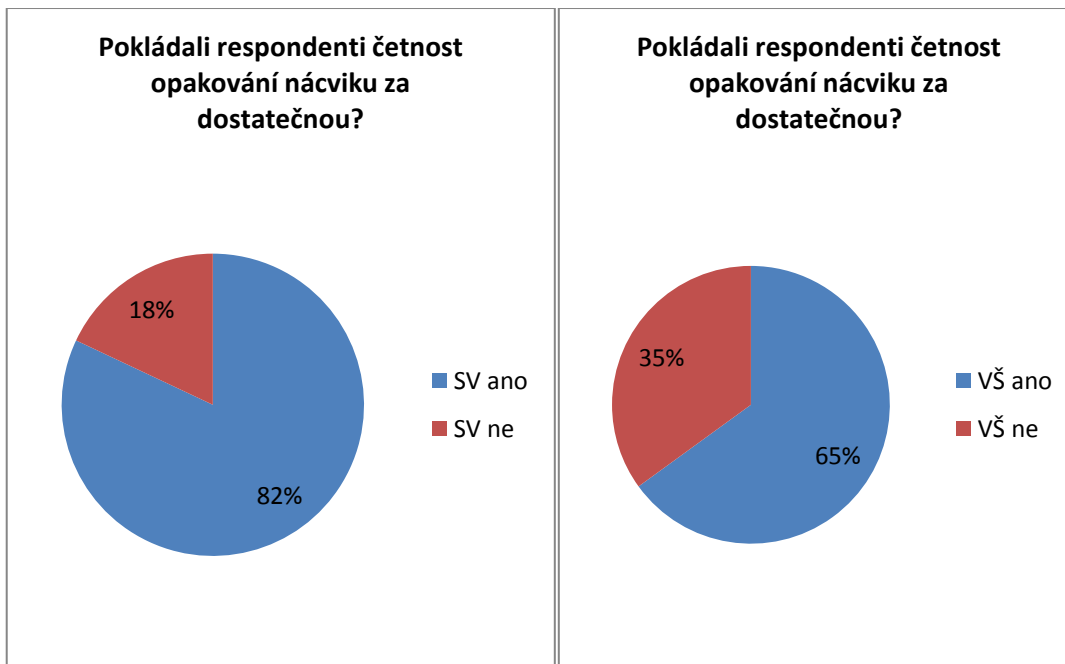
a) Považují respondenti hodinovou dotaci praktické výuky v kurzu za dostatečnou?

Středoškolsky vzdělaní respondenti se v 81% vyjádřili, že ano a v 19%, že délka praktické výuky jim nestačí. Vysokoškolsky vzdělaní respondenti odpověděli, že v 69% ano a v 31% ne. Z těchto grafů vyplývá, že pro většinu absolventů byl okruh výuky v praktické části dostačující. Stejně jako při předchozí odpovědi, vypovídají tyto výsledky o vhodně zvolené koncepci praktické části vyučování v kurzu. U středoškolsky vzdělaných respondentů vyšší procento dostatečnosti ukazuje na větší manuální zručnost než u více akademicky zaměřených vysokoškoláků, kteří vykazují vyšší potřebnost procvičování masérských zručností.

Obrázek č.7 a 8

b) Pokládali respondenti četnost opakování nácviku za dostatečnou?

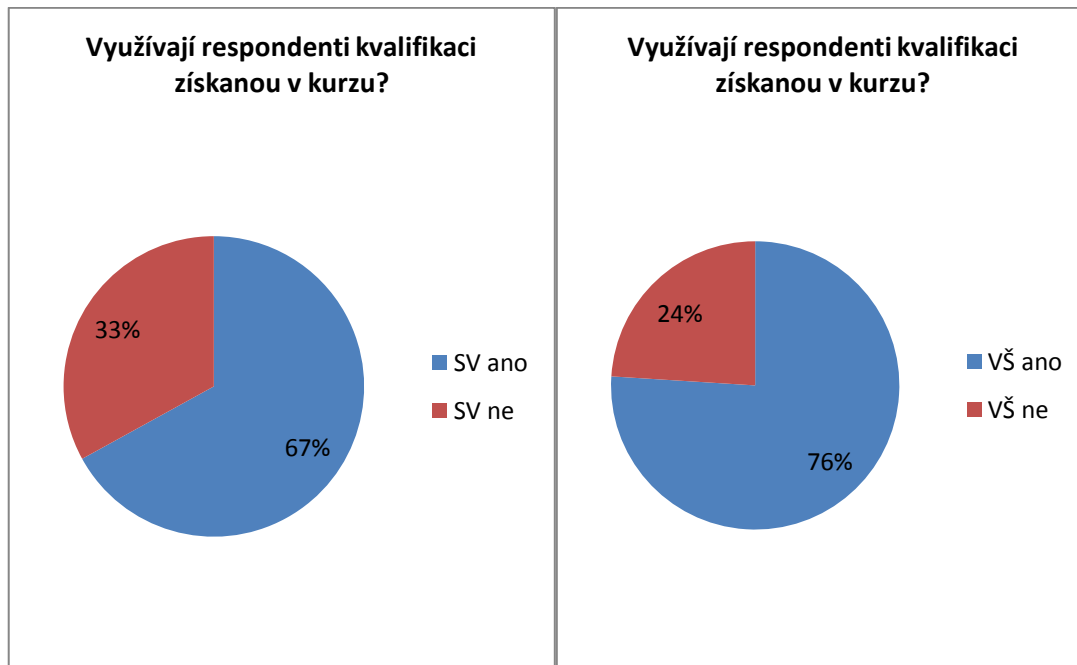

Vysokoškolsky vzdělaní respondenti uvádějí v 65% , že četnost opakování v praktické výuce byla dostačující. V 35% odpověděli, že ne. Středoškolsky vzdělaní respondenti odpověděli v 82% ano a v 18% ne. Z těchto grafů vyplývá, že pro většinu absolventů bylo opakování nácviku masáže v praktické části dostačující. Vyšší procento s kladnou odpovědí byli respondenti se středním vzděláním. Vzhledem k tomu, že tato skupina zahrnuje i respondenty s odborným vzděláním, lze předpokládat, že tyto respondenti mají k manuální práci bližší vztah vyplývající z jejich původní dělnické profese. Výsledky průzkumu ukazují, že oslovení vysokoškolsky vzdělaní respondenti z rekvalifikačního masérského kurzu jsou schopni naučit se a procvičovat masérské techniky v rámci výuky, ale pro lepší zapamatování potřebují více opakování v nácviku masáže.

3. Většina absolventů kurzu uplatní získanou kvalifikaci a oboru se nadále věnuje v praxi.

Obrázek č.9 a č.10

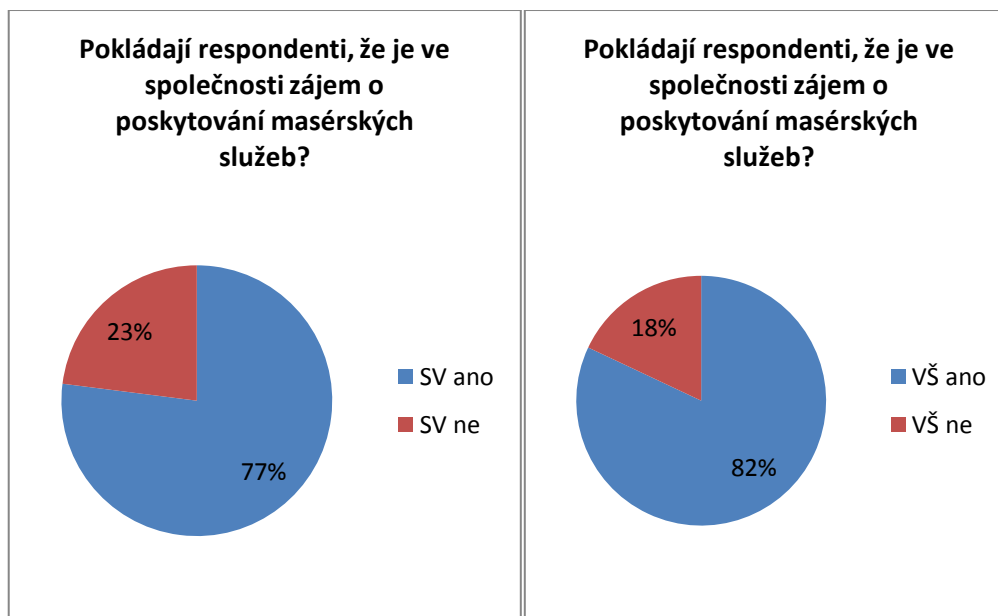
a) Využívají respondenti kvalifikaci získanou v kurzu?

Celkem 76% vysokoškolsky vzdělaných respondentů a 67% středoškolsky vzdělaných respondentů využívá kvalifikaci získanou v kurzu. Kvalifikaci získanou v rekvalifikačním masérském kurzu nevyužívá 24% vysokoškolsky vzdělaných respondentů a 33% středoškolsky vzdělaných respondentů. V tomto případě jsou skupiny středoškolsky i vysokoškolsky vzdělaných respondentů procentuálně téměř vyrovnané. Z toho lze usuzovat, že jak praktické, tak teoretické základy pro uplatnění v oboru, a to včetně problematiky týkající se založení a provozování živnosti, byly položeny na kvalitní profesionální úrovni, poskytly-li tak vysokému počtu absolventů kurzu reálné využití získané kvalifikace.

Obrázek č. 11 a č.12

b) Pokládají respondenti, že je ve společnosti zájem o poskytování masérských služeb?

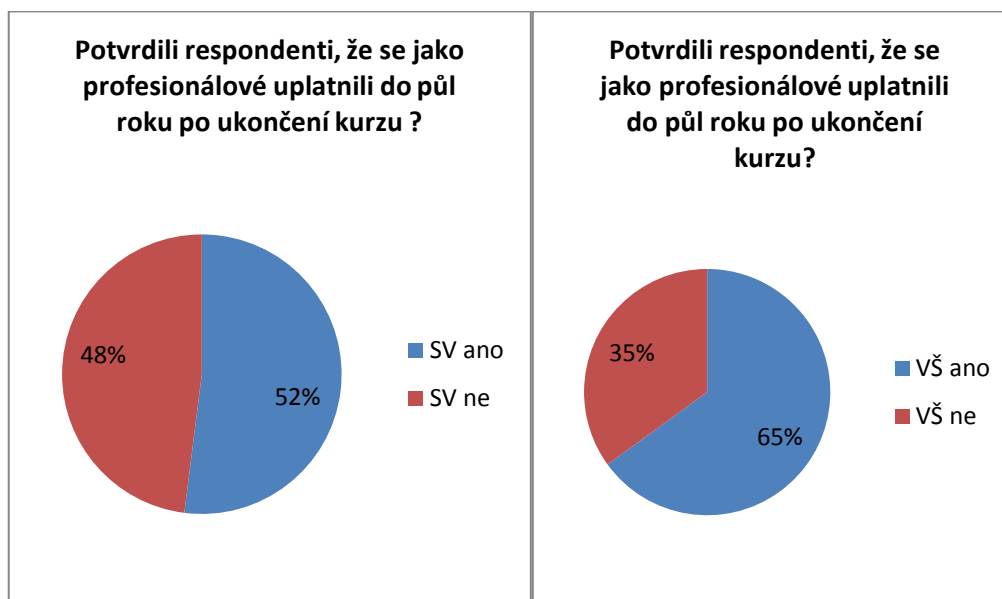

Celkem 82% vysokoškolsky vzdělaných respondentů a 77% středoškolsky vzdělaných respondentů odpovídá ano. Ne odpovědělo 23% středoškolsky vzdělaných respondentů a 18% vysokoškolsky vzdělaných respondentů. Z výzkumu mimo jiné vyplývá, že o profesi maséra je v naší společnosti dostatečně velký zájem. Větší procento kladného ohlasu od vysokoškolsky vzdělaných respondentů svědčí o schopnosti lepší orientace a flexibility této skupiny při využívání získané odbornosti.

4. V současné době lze profesi maséra pokládat za perspektivní.

Obrázek č.13 a č.14

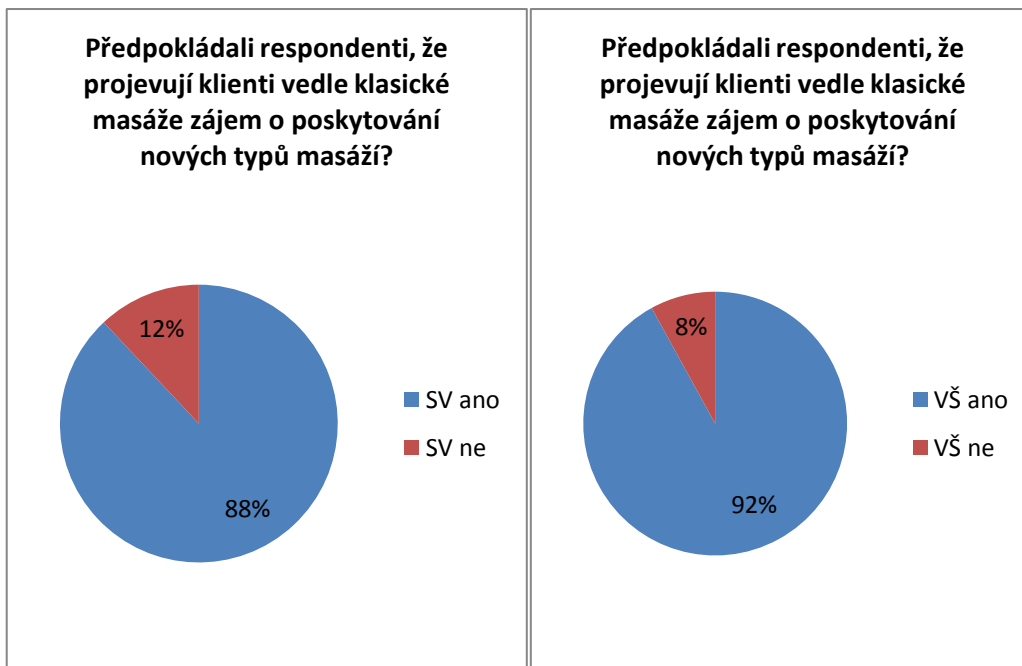
a) Potvrdili respondenti, že se jako profesionálové uplatnili do půl roku po ukončení kurzu, a pokud ne, do jaké doby po ukončení kurzu?

65% vysokoškolsky vzdělaných a 52% středoškolsky vzdělaných respondentů odpovědělo ano. Na otázku do jaké doby po ukončení kurzu se uplatnili jako profesionální maséři, odpovídali vysokoškolsky vzdělaní respondenti 48% a středoškolsky vzdělaní respondenti 39% ano, že se uplatnili do půl roku od ukončení kurzu. Z těchto zjištění lze učinit závěr, že výuka v kurzu byla pro absolventy natolik dostačujícím a kvalitním stimulem, že většina z nich se dokázala profesně uplatnit téměř bezprostředně po jejím ukončení. Této skutečnosti zajisté napomáhá i legislativní rámec, vymezující výkon této profese bez vázání na předchozí nezbytný výkon praxe či na osobu garanta pro provozování živnosti. Vyšší procento vysokoškolsky vzdělaných respondentů svědčí dále o tom, že tito dokáží pružněji využít znalosti, schopnosti i dovednosti, získané absolvováním kurzu a dříve se v rekvalifikované profesi realizovat.

Obrázek č.15 a č.16

f) Předpokládali respondenti, že projevují klienti vedle klasické masáže zájem o poskytování nových typů masáží?

Zájem o poskytování nových typů masáží ze strany klientů potvrdilo 92% vysokoškolsky vzdělaných respondentů a 88% středoškolsky vzdělaných respondentů. A ne odpovědělo 8% vysokoškolsky vzdělaných respondentů a 12% středoškolsky vzdělaných respondentů. Z výzkumu vyplývá, že výuka odbornosti maséra byla v kurzu podávána v širších souvislostech s přihlédnutím k otevřenosti oboru směrem k dalším, navazujícím formám a typům masáží, tak , aby budoucím klientům absolventů mohla být v rámci zkvalitňování poskytovaných služeb učiněna rozmanitější nabídka reagující na jejich specifické potřeby či přání. Výsledek výzkumu potvrdil důležitost postgraduálního vzdělávání masérů a pracovníků v regeneraci, jak z důvodu zajištění konkurenceschopnosti, tak i v rámci svého dalšího odborného růstu.

5.6. Verifikace hypotéz

Při vyhodnocení strukturovaného dotazníku vybraného vzorku respondentů autor bakalářské práce výsledné hodnoty zjišťoval tak, že sečetl odpovědi jednotlivých otázek a poté vypočítal zastoupení odpovědí v procentech. Aby byly výsledky názorné, převedl je autor do grafů. Následně hodnoty analyzoval a z jejich výsledků platnost stanovených hypotéz ověřoval takto:

Hypotéza H1 – Předpokládáme, že absolventi s vysokoškolským vzděláním budou považovat výuku v teoretické části za srozumitelnou a dostatečně vysvětlenou oproti absolventům s úplným středním a středním odborným vzděláním, byla potvrzena.

Absolventi s vysokoškolským vzděláním v rámci teoretické výuky rekvalifikačního masérského kurzu vyhodnotili, že výuka je po obsahové stránce, co se týče odbornosti, odborným tématům, rozsahu výuky, stylu výuky, odbornosti lektorů, schopnosti lektorů předat vědomosti, edukačním materiálům, výukových pomůcek, byla dostatečná.

Hypotéza H2 – Předpokládáme, že absolventi se středním odborným vzděláním budou považovat výuku v praktické části za kvalitní a postačující potřebám praxe, oproti absolventům s úplným středním a vysokoškolským vzděláním, se nepotvrdila.

Praktická výuka v rekvalifikačním masérském kurzu je z celkové hodinové dotace zastoupena ze 2/3, výzkum prokázal, že styl a forma vedení praktické výuky je dostatečně srozumitelná absolventům s úplným středním a vysokoškolským vzděláním. Vzhledem k tomu, že v praktické části masérského kurzu se jedná o manuální výuku, nepotvrdila se tak domněnka, že absolventi se středním odborným vzděláním – vyučení, kteří mají k manuální práci často vztah vyplývající ze své původní profese, budou výuku chápat lépe, než jmenované dvě skupiny respondentů.

Hypotéza H3 – Předpokládáme, že vysokoškolsky vzdělaní absolventi se uplatnili ze 40% v zaměstnaneckém poměru a ze 60% jako OSVČ oproti absolventům s úplným středním a středním odborným vzděláním, kteří se v zaměstnaneckém poměru uplatnili ze 60% a jako OSVČ ze 20%, se potvrdilo.

I tento malý průzkum potvrdil, že na trhu práce se v manuálních oborech jako zaměstnanci uplatní absolventi s výučním listem nebo s maturitou. V rámci podnikatelské aktivity, se ovšem tato skupina neprojevuje tak aktivně. Vysokoškolsky vzdělaní absolventi se v zakládání firem jako

OSVČ projevují daleko aktivněji.

Hypotéza H4 – Předpokládáme, že 95% vysokoškolsky vzdělaných absolventů zastává názor, že je profese maséra na trhu práce perspektivní, oproti 60% absolventů s úplným středním a středním odborným vzděláním, se nepotvrdila.

Jak ukazují výsledky výzkumu, považuje profesi maséra jako perspektivní obor na trhu práce 76% vysokoškolsky vzdělaných respondentů. Oproti předpokládaným 60% u respondentů se středním odborným a úplným středním vzděláním, považuje tato skupina profesi maséra za perspektivní v 72%.

5.7. Doporučení pro praxi

Výuka v rekvalifikačním masérském kurzu není ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR přesně určena. Každé vzdělávací středisko si tak svoji výukovou osnovu vytváří samo. Z toho je zřejmé, že výuka v této specifické profesi není jednotná a to jak z pohledu obsahové stránky výuky, materiálního zabezpečení a lektorského týmu. Dlouhodobé zkušenosti autora bakalářské práce vedly k neustálému zdokonalování výuky, jak v teoretické, tak v praktické části rekvalifikačního masérského kurzu. Z výzkumu je zřejmé, že teoretická část, kterou v hodinové dotaci nařizuje ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR je zastoupena z jedné třetiny, je pro většinu respondentů dostačující. Aby posluchači byli schopni pochopit odborné předměty – anatomie, dermatologie, ortopedie, základy první pomoci, základy psychologie, je důležité, aby výuku vedl špičkový odborník, který je i dobrým pedagogem. Vzhledem k tomu, že struktura posluchačů rekvalifikačních masérských kurzů není ve své původní profesi zdravotník, lékař, fyzioterapeut, musí mu být výuka zprostředkována do srozumitelné formy.

V teoretické části masérského kurzu je výuka zaměřena především na pohybovou soustavu, je důležité, aby tyto obory vyučovali lékaři s rehabilitačního oddělení nebo magistři fyzioterapie. Neméně důležité jsou pro posluchače i případové studie v rámci diagnostik svalové soustavy a také názorné ukázky vhodně zvolenými učebními pomůckami, které dokáží v představitelosti posluchačů vzbudit logický obraz souvislosti pohybové soustavy člověka. Znalosti z teoretické a praktické části rekvalifikačního masérského kurzu jsou spojené nádoby, kdy bez znalosti jedné části, nemůže být uzavřen vědomostní řetězec celého vzdělávacího celku.

Praktická část rekvalifikačního masérského kurzu je složena z několika na sebe logicky navazujících lekcí, které vyústí v celkové zvládnutí praktické části masáže, včetně aplikací z teoretické části masérského kurzu, což je pojmenování funkcí jednotlivých svalových skupin a vymezení indikací a kontraindikací. Výuku v praktické části musí vést lektor s několika letou masérskou praxí, s citem a empatickými vlastnostmi a především s perfektními pedagogickými předpoklady. Jen díky těmto spojením a ucelenému stylu výuky, je možné vyškolit takové maséry, kteří svými znalostmi svým zákazníkům budou pomáhat a provádět masérské a regenerační služby ve vysokém standardu. Díky nekonceptnosti a nejasně dané struktuře výukové osnovy vychází bohužel z celé řady institucí pořádající rekvalifikace pro maséry celá řada nekvalitně proškolených absolventů, kteří díky svým neúplným znalostem mohou v některých případech poškodit klientův zdravotní stav.

Jen dobře proškolený masér terapeut se širokými znalostmi z oboru, se může uplatnit na trhu práce. Takového terapeuta maséra ocení každý zaměstnavatel a i v rámci podnikatelské aktivity jako OSVČ může konkurovat poměrně velké konkurenci, která s v této oblasti služeb vyskytuje.

Výzkum zcela jasně ukázal, že kvalitně proškolení maséři, kteří se následně dále vzdělávají v postgraduálních kurzech, mají vytvořenou dostatečnou klientelu, aby byli schopni z ekonomického hlediska udržet svůj životní standard, investovat stále do svého dalšího vzdělávání a do své vlastní firmy.

V době ekonomické krize, kdy jsme svědky krachování firem, se může masér, který provádí své služby na špičkové úrovni na trhu práce i v obrovské konkurenci na trhu služeb udržet a prosperovat. Právě v tomto případě se potvrzuje, že výuka, která je vedena s citem, ohledem na strukturu posluchačů, výběrem kvalitních lektorů, správnou skladbou výukové osnovy a vyučovacích metod je pro absolventa tou nejlepší možnou cestou k budoucímu profesnímu úspěchu.

Konkrétní návrhy a doporučení pro praxi :

1. V teoretické části výuky by měl být lektorem lékař s praxí z rehabilitace.
2. V praktické části výuky je potřebné navýšit počet vyučovacích hodin.
3. Změnit legislativu směrem ke sjednocení výukové osnovy v rekvalifikačních masérských kurzech.
4. Zlepšit participaci mezi jednotlivými vzdělávacími subjekty a příslušným odborem ministerstva školství.
5. Zintenzivnit kontrolní činnost ze strany MŠMT.

ZÁVĚR

Profese maséra je profesí specifickou, neboť jako jedna z mála profesí pracuje přímo s lidským tělem. Tato bakalářská práce měla poukázat na srovnání pochopení výuky v praktické i teoretické části a následné uplatnění se absolventů v praxi a to jak v zaměstnaneckém poměru, tak jako OSVČ a zjistit, zda je pro ně tato profese z dlouhodobého hlediska perspektivní. V rámci výzkumu autor ověřoval zpětnou vazbu absolventů Školy klasické a sportovní masáže, trenérské školy a školy tradiční čínské medicíny, se schválenými akreditačními programy MZČR a MŠMT ČR a získat tak informace o výuce, pracovním zařazení absolventů a jejich názorech o perspektivě oboru a zároveň si ověřoval kvalitu výuky v praktické části rekvalifikačního masérského kurzu a v teoretické části.

Vzhledem k širokému spektru posluchačů ať již z pohledu věku nebo vzdělání, vyplývá že vyučující lektoři musí být nejen dobrými odborníky v rámci svého oboru, ale také výbornými pedagogy, kteří jsou schopni předávat své vědomosti v drtivé většině laikům, kteří nemají se zdravotní a technikami masáže žádné zkušenosti. Musí aplikovat ve výuce správné metody, zprostředkovat a použít je tak, aby byly srozumitelné a pochopitelné posluchačům různých profesí a vzdělání.

Průzkum byl proveden v soukromé vzdělávací instituci Školy klasické a sportovní masáže, Trenérské školy a Školy tradiční čínské medicíny v Brně-Kohoutovicích, kde jsme se zaměřili na kvalitu výuky v teoretické části výuky rekvalifikačního masérského kurzu a v praktické části výuky.

Cílem výzkumného šetření bylo ověřit kvalitu výuky, resp. zpětnou vazbu středoškolsky a vysokoškolsky vzdělaných absolventů. Dále pak na přímou profesní kariéru absolventů po skončení rekvalifikačního masérského kurzu.

Z výzkumného šetření vyplývá, že výuka jak v praktické i teoretické části masérského kurzu je na špičkové úrovni. Nejsou mezi skupinami respondentů velké procentuální rozdíly v jednotlivých odpovědích strukturovaného dotazníku.

Potvrzuje se tak, že vzdělávací středisko, které má více než desetiletou zkušenost se vzděláváním dospělých, správně pochopilo jakým směrem se v tomto ubírat v rámci výuky.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- Čačka, O. : Nástin psychologie. Brno: Paido 2002. IBSN : 80-7315-016-6
- Čačka, O. : Psychologie vrstev duševního dění osobnosti a jejich autodiagnostika. Brno 1998
- Gavora, P.: Úvod do pedagogického výzkumu. Brno: Paido 2000. IBSN : 978-80-7315-185-0
- Langer, T., Palán, Z.: Základy andragogiky. Praha: UJAK 2008. IBSN : 978-80-86723-58-7
- Lazarová, B.: Netradiční role učitele. Brno : Paido 2008. IBSN : 978-80-7315-169-0
- Maňák, J., Švec, V.: Výukové metody. Brno: Paido 2003. IBSN : 80-7315-039-5
- Maňák, J., Janík, T., Švec, V.: Kurikulum v současné škole. Brno : Paido 2008. IBSN: 978-80-7315-15-1
- Mužík, J.: Androdidaktika. 2. vydání. Praha: ASPI, 2004. IBSN: 80-7357-045-9.
- Národní program rozvoje vzdělávání v České republice, upravil Vávra, J.: Bílá kniha. Praha: MŠMT ČR, 2001.
- Palán, Z.: Výkladový slovník vzdělávání dospělých. Praha: Daha 1997
- Vašutová, J.: Profese učitele v českém vzdělávacím kontextu. Brno: Paido 2004. IBSN : 80-7315-082-4
- Šimáček, R.: Postavení ženy ve společnosti. Brno 2007. IBSN: není uvedeno
- Ženčica, P., Šimáček, R., Kadeřávková H.: Učebnice teoretické výuky pro maséry. Brno 2010. IBSN: není uvedeno
- Kvalita a odpovědnost, program rozvoje vzdělávací soustavy v České republice, ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy. Praha 1994
- Náležitosti žádosti o akreditaci upravuje Vyhláška č. 176/2009 Sb., kterou se stanoví náležitosti žádosti o akreditaci vzdělávacího programu, organizace vzdělávání v rekvalifikačním zařízení a způsob jejího ukončení.
- Vyhláška č. 524/2004 Sb., o akreditaci zařízení k provádění rekvalifikace uchazečů o zaměstnání a zájemců o zaměstnání
- www.nuov.cz/nekdo-rika-ze-eqf-by-nemel-byt-ramec-kvalifikaci-ale-kompetenci
- www.nuov.cz/dalsi-odborne-vzdelavani-a-priprava-dospelych
- www.narodni-kvalifikace.cz
- <http://portal.mpsv.cz/sz>

www.mpsv.cz

www.msmt.cz/vzdelavani/pruzkum-akreditaci-msmt-k-rekvalifikacim-za-rok-2010

SEZNAM OBRÁZKŮ A GRAFŮ

Seznam grafů :

Graf č. 1 : Rozložení respondentů podle pohlaví

Graf č.2 : Rozložení respondentů podle věku

Graf č. 3 : Rozložení respondentů podle vzdělání

Seznam Obrázků :

Obrázek č.1: Pokládali respondenti hodinovou dotaci teoretické výuky v kurzu za dostatečnou?

Obrázek č. 2: Pokládali respondenti hodinovou dotaci teoretické výuky v kurzu za dostatečnou?.....

Obrázek č. 3: Považují respondenti za dostačující okruh vyučovaných teoretických předmětů, případně výuka kterého jim v kurzu chyběla.....

Obrázek č.4: Považují respondenti za dostačující okruh vyučovaných teoretických předmětů, případně výuka kterého jim v kurzu chyběla.....

Obrázek č.5: Považují respondenti hodinovou dotaci praktické výuky v kurzu za dostatečnou?.....

Obrázek č.6: Považují respondenti hodinovou dotaci praktické výuky v kurzu za dostatečnou?.....

Obrázek č.7: Pokládali respondenti četnost opakování nácviku za dostatečnou?...

Obrázek č.8: Pokládali respondenti četnost opakování nácviku za dostatečnou?...

Obrázek č.9: Využívají respondenti kvalifikaci získanou v kurzu?.....

Obrázek č.10: Využívají respondenti kvalifikaci získanou v kurzu?.....

Obrázek č.11: Pokládají respondenti, že je ve společnosti zájem o poskytování masérských služeb?.....

Obrázek č.12: Pokládají respondenti, že je ve společnosti zájem o poskytování masérských služeb?.....

Obrázek č.13 Potvrdili respondenti, že se jako profesionálové uplatnili do půl roku po ukončení kurzu, a pokud ne, do jaké doby po ukončení kurzu?.....

Obrázek č.14: Potvrdili respondenti, že se jako profesionálové uplatnili do půl roku po ukončení kurzu, a pokud ne, do jaké doby po ukončení kurzu?.....

Obrázek č.15: Předpokládali respondenti, že projevují klienti vedle klasické masáže zájem o poskytování nových typů masáží?.....

Obrázek č.16: Předpokládali respondenti, že projevují klienti vedle klasické masáže zájem o poskytování nových typů masáží?.....

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA A - Znění otázek strukturovaného dotazníku I.-III.

PŘÍLOHY

Příloha A – Znění otázek strukturovaného dotazníku.

1. Absolventi masérského rekvalifikačního kurzu mají výuku teoretické části za srozumitelnou a dostatečně vysvětlenou.

- a) Pokládáte hodinovou dotaci teoretické výuky v kurzu za dostatečnou?
- b) Považujete za dostačující okruh vyučovaných teoretických předmětů, případně výuka kterého vám v kurzu chyběla?
- c) Pokryla témata probíraná v jednotlivých předmětech dostatečně široce teoretické základy oboru, případně která vám chyběla?
- d) Vyhovovaly vám zvolené metody teoretické výuky, případně, jak byste je doplnil?
- e) Byla vyučovaná látka přednášena srozumitelně, adekvátně k dosaženému stupni vzdělání účastníků kurzu?
- f) Považujete za dostatečnou zpětnou vazbu účastník kurzu – lektor (zodpovězení dotazů, doplňující vysvětlení při nepochopení atp.)?
- g) Byli pro vás vyučující lektori erudovanými odborníky?
- h) Pokládáte používané učební materiály a pomůcky za dostatečně názorné a srozumitelné?
- i) Představují pro vás v kurzu získané teoretické poznatky dostatečnou základnu pro provozování praxe v oboru a co vám případně chybělo?

2. Absolventi masérského rekvalifikačního kurzu pokládají výuku v praktické části za kvalitní a postačující potřebám praxe.

- a) Považujete hodinovou dotaci praktické výuky v kurzu za dostatečnou?
- b) Obsáhla praktická výuka veškerou problematiku provádění masáží?
- c) Bylo podle vás praktické vyučování lektorem vedeno erudovaně?

- d) Pokládáte za postačující rozsah názorného předvádění masérských postupů a technik?
- e) Fungovala zpětná vazba s lektorem (např. při nepochopení výuky)?
- f) Prostor pro nácvik a procvičování byl podle vás dostačující?
- g) Korigoval lektor adekvátně nácvik a procvičování?
- h) Četnost opakování nácviku byla dostatečná?
- i) Byla pro vás realizovaná praktická výuka dostatečným východiskem pro následnou praxi?

3. Většina absolventů kurzu uplatní získanou kvalifikaci a oboru se nadále věnuje v praxi.

- a) Využíváte kvalifikaci získanou v kurzu?
- b) Využíváte získanou kvalifikaci přímo jako své povolání?
- c) Věnujete se povolání v tomto oboru jako podnikatel (OSVČ)?
- d) Je podle vás ve společnosti zájem o poskytování masérských služeb?
- e) Setkal jste se při zařizování a provozování živnosti s překážkami ze strany úřadů a jakými?
- f) Je finančně náročné zřídit provozovnu a provozovat masérské služby?
- g) Neuplatňujete-li kvalifikaci jako OSVČ, je podle vás poptávána na trhu práce?
- h) Jste při využití získané kvalifikace v zaměstnaneckém nebo jiném obdobném poměru?
- i) Jste při využívání získané kvalifikace ve svém zaměstnaneckém či jiném obdobném poměru dostatečně vytížen nebo poskytování masérských služeb je pouze součástí vaší pracovní náplně spolu s jinými činnostmi a jakými?

4. V současné době lze profesi maséra pokládat za perspektivní.

- a) Uplatnil jste jako profesionál získanou kvalifikaci do půl roku po ukončení kurzu, a pokud ne, do jaké doby po ukončení kurzu?
- b) Věnujete se této profesi soustavně déle než 1 rok?
- c) Je podle vás počet klientů dostatečný z hlediska dosahování podnikatelského zisku či pracovního vytížení v rámci pracovního či jiného obdobného poměru?
- d) Hodnotíte konkurenci v oboru jako velkou nebo jak jinak?
- e) Máte stálou klientelu?
- f) Projevují klienti vedle klasické masáže zájem o poskytování nových typů masáží?
- g) Je podle vás potřeba rozšiřovat si získanou dovednost klasické masáže o nástavbové kurzy?

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Roman Šimáček

Obor: 7501R022

Forma studia: kombinovaná

Název práce: Rekvalifikační vzdělávání masérů - specifika výuky a otázky uplatnění absolventů

Rok: 2012

Počet stran textu bez příloh: 63

Celkový počet stran příloh: 3

Počet titulů české literatury a pramenů: 16

Počet titulů zahraniční literatury a pramenů:

Počet internetových zdrojů: 6

Vedoucí práce: Mgr.Mariana Sirotová, Ph.D.